

Kaban 1 Corinthian-warranda

¹⁻² Yanyu kaban ngalinyandamun, Paulundumun, Sosthenesandamun. Ngalin yanyundu kabanba balkal, yurranda yungal, Godundumunbu jawun-karranda townbu Corinth. Godungku nganya wangkanin, yungan, nyungu kuku balkanka Christ Jesusanka. Nyulu yurranin yalarrku wangkanin Godumu bamamanka, Jesusanji kunamanya. Yurra yalarrku kunaman bamanji yiringkurrku, Maja Jesus Christ buyaymanil. Nyulu majakuda, jananga, ngananga. Nyulu ngananin kunjan junkayku bundarinka.

³ Ngayu wawu Nganjanangka Godungku, Majangka Jesus Christangka yurranin ngulkurrduku kujinka, yurra jankaku bundarinka, ngulkurrku.

Jesusangka yurranin ngulkurrduku kujin-kujil.

⁴ Ngayu God jururr-jururr thankim-bungal yurranka. Yurra Christ Jesusanji kunamanya, Godungku yurranin ngulkurrduku kujin-kujil. Yinyaynka ngayu God thankim-bungal. ⁵ Yurra Jesusanji kunamanya, Godungku yurranin binalbungan, yurra nyunguwunku waymunku binal bajaku, nyungu kuku wambanka, yindu-yinduymbu. ⁶ Nganjin yurranda jakalbaku balkan Jesusanka, yurra nyungundu jurrkijinda. Yinyamundu yurranin junkayku janaymanil. ⁷ Yinyaynka Godungku yurranin helpim-bungal,

work ngulkurr dajil. Nyulu yurranin helpim-bungal until Jesus bubunguku kadanyamunku baja, nguwimal milbijinyamunku baja. Nyulu yurranin helpim-bungalkuda. ⁸ Nyulu yurranin ngulkurrduku kujil, yurra junkayku bundarinka, nyungun junkurr-murubuku wukurinka. Maja Jesus Christ juma kaday baja, bama wubulku nyungunduku jajirril courtcasemunku. Nyulu yurranin nyajilda, kari buyun-buyunku nyuyalda. Nyulu jakalbaku yinyaynka balkan. ⁹ Godungku nyungu kuku kari jurrrkil. Nyulu manubajabuku balkal, kari jurril-bungal. Nyuluku yurranin kunjan, nyunguwunji kangkalanji Jesus Christanji kunamanka. Jesus ngananga majakuda.

Godumu jawun-karra kari ngami-ngamimaka.

¹⁰ Yurra ngayku jawun-karra; ngayu yur-randa junkurr-murubuku babaji murubuku Jesus wukurinka. Ngayu balkal yala Maja Jesus Christangka, “Wawumaka, kari ngami-ngamimaka. Jawun-jawunku bundarika. Kari kuli-kuliku bundarika. Kari tongue fight-maka. Wawumaka, yala nyubunjinjaku milk-abu wukurrika, yala nyubunku bundarika.” ¹¹ Ngayu yurranka kuku nyajin nyungundumun Chloendamun jawun-karrandamun. Jana balkan yurra kari wawumal baja, yurra murru-kangan-kangaway. ¹² Yurra ngami-ngamimankuda. Kanbalda balkal, “Nganjin Paulku wukurril.” Kanbalda balkal, “Nganjin yindu wukurril, Apolosku.” Kanbalda balkal, “Nganjin Peterku wukurril.” Kanbalda balkal, “Nganjin Christku

wukurril.” ¹³ Yurra yalaku buyun balkal-balkal. Yinya yala yurra balkal Christ nyubunku kari, wubul bajaku. Kari. Nyulu Christ nyubunku. Wanju yurranka jukungu wulan? Yala ngayu Paul? Kari bajaku. Maja Jesusku. Kuda jana yurranin banabu dukul-daman, nganya wukur-rinka? Kari bajaku. Jesusku wukurrinka.

¹⁴ Ngayu God thankim-bungal ngayu jambulku banabu dukul-daman, Crispus, yala Gaius, yindu-yindu kari. ¹⁵ Ngayu bama wubul banabu dukul-damanyaku, jana nguba milkabu wukur-rinyaku, ngayu balu Jesus. Kari. Yurra Jesu-sanjiku milkanga bundarika, nyungunku wukur-rika. ¹⁶ Kari, yindu milkanga kadaynda. Ngayu yalarrku Stephanas banabu dukul-daman, nyungun, nyungu jawun-karra. Yindu-yindu kari milkanga kadan. ¹⁷ Majangka Christangka nganya yungan nyungu kuku ngulkurr balkanka. Nyulu nganya kari yungan bama banabu dukul-damanka. Nyulu wawu kari ngayu kuku ngulkurr balkanka ngaykuwunduku junkurrdu. Nyulu wawu kari ngayu balkanka yala bama bangkarr bulmbuy. Ngayu kukuji dungay bama-manda. Yinya kuku yalaku. Jesus jukungu wulan bamanka. Yinyamundu kukubu milbil God junkurrji bajaku, buyun-buyun kidanka bama-madamun. Ngayu wawu kari bama Godundu jurrkijinka, ngayu balkanya ngaykuwunduku junkurrdu. Ngayu wawu jana jurrkijinka, ngayu balkanya nyunguwundu junkurrdu.

Jesus jukungu wulanya, ngana binal God dukul-ngulkurr, junkurrji.

18 Kanbalda bamangka God bayjal. Jana baraldarr buyundurr dungan-dungay, bada-bada bayanga. Jana kuku nyajin Jesus jukungu wulan bamanka wubulkuku, balu yinya kuku buyun, yala kaykay-kaykayamu kuku. Jana Godundumunku jawun-karranka balkal, “Jana kiru-kari bajaku,” balu yinya kuku Jesusanka buyun. Yamba ngana yala kari. Ngana baraldarr ngulkurrdurrku dungan-dungay, wangkar-wangkar heavenba. Ngana kuku nyajin Jesus jukungu wulanya bamanka wubulkuku, yinyayanda kukungu milka-jananda, kari warmbin. Yinyamundu kukubu milbil God junkurrji bajaku, buyun-buyun kidanka bamandamun. Ngana milka-janan, Godungku ngananin junkurr-murubuku juranbungan. 19 Nyubunyinja dingkarangka ngadiku Godumu kuku kabanba balkan. Godungku balkan,

“Kanbal bama balu dukul-ngulkurr. Kari. Ngayu janangan binal-bungal jana dukul-ngulkurr karilu. Jana binal kari bajaku.”

20 Bama dukul-ngulkurr wanju? Bama wanju binal bajaku Godundumunku lawmunku? Bamangka wanjungku law mumbarabuku balkal? Kari. Bama yamba-kari. Godungkuku binal-bungal, jana dukul-ngulkurrungku karilu. Jana binal kari bajaku.

21 Kanbal bama janaku balkaway, “Ngayu Godunku binal bajaku, ngayu dukul-ngulkurr.” Kari. Yala kari. Godku dukul-ngulkurr. Nyulu balkan yinyamundu dukuldu ngulkurrdu bama kari binalmal Godunku. Jana balu yinya kuku Je-

susanka buyun, yala karrkayamu kuku. Balu Godumu jawun-karra kiru-kari bajaku, yinya kuku Jesusanka nyajinya. Kari. Kaki bama yinyaymba kukungu milka-janay, Godungku nyungu wawu juran-bungalkuda. ²² Bama Jew-warra, jana wawu Godungku miracle junkurr-murubuku balkanka, jana wawurr-wawurrmanka. Jana balkal, "Kaki ngana God kari nyajil miracle junkurr-murubuku balkanya, ngana kari milka-janay." Jana Greek-warra, jana binalmanka bama mandamundu dukuldu ngulkurrdu. Wawu kari binalmanka Godunku. Jana balu Godumu kuku buyun, wawu kari nyajinka. ²³ Yamba ngana Jesus Christanka kuku balkal, nyulu ngananka jukungu wulan. Bama Gentile-warra balu yinya kuku buyun, yala karrkayamu kuku. Bamangka Jew-warrangka yinya kuku warmbil. Jana balu Jesus kari Godumu kangkal, nyulu jukungu wulanya. Jana yinyaynka kukuku kuli-kadarin. ²⁴ Yamba kanbalda bamangka yinya kuku nyajin. Godungku jananin kunjan, kanbal bama Jew-warra, kanbal bama Gentile-warra. Jana nyungun wukurrilda. Jana binalda Jesus jukungu wulan jananka. Yinyamundu nyulu jananin binalbungan God junkurrji bajaku, dukul-ngulkurr bajaku. ²⁵ Bamangka Christian-kariyngka Jesus jukungu nyajil, jana balu God junkurrji kari, dukul buyun. Jana balu dukul-ngulkurr, yamba jana kari Godunku binalmal. Jana balu God burdal, dukul buyun, Jesus jukungu wulanya. Kari. Nyulu wulanya, Godunku ngananin juran-bungalkuda nyunguwundu junkurrdu. Yinyamundu ngana binal nyulu junkurrji bajaku,

dukul-ngulkurr bajaku.

²⁶ Yurra, Godungku yurranin kunjanjiku, yurra wanjarrku? Kulur jarra jirray, kanbal kari. Kulur dukul-ngulkurr bajaku, kanbal kari. Kulur maja jarra jirray, kanbal kari. Yalada. Nyulu yurranin kunjankuda. ²⁷ Bama Christian-kariku balu yurra dukul buyun. Yamba Godungku yurranin wangkanin jananin dukul-ngulkurr murru-kaday-maninka. Bama Christian-kariku balu yurra burdal. Yamba Godungku yurranin wangkanin jananin junkurrji murru-kaday-maninka. ²⁸ Yurra kanbal jawun kari. Bamangka yurranin bayjal, yurranka wawu kari, balu yurra buyun. Yamba Godungku yurranin wangkanin bamanda jirrayanda milbinka jananga way buyun. Bamamu jirrayamu bulmbuyumu way buyun bajaku. ²⁹ Yinyaynka bama kari bulmbuymaka jakalba Godundu. ³⁰ Godungku ngananin Jesus Christanji kunabungan. Nyulu Jesusangka ngananin binalbungal, ngana dukul-ngulkurrku bundarinka. Jesus wulanya, Godungku buyun-buyun kidan nganandamun. Jesus wulanya, ngana Godumu jawun-karraman. Jesusangka ngananin ngamingami-bungan buyun-buyunmun, ngana buyun-buyunmun yungajin, ngana nyungun wukurinka, junkayku bundarinka. ³¹ Godumu kuku yalaku:

“Ngana bama kari bajaku bulmbuymaka. Ngana bama jirray kari. Maja Godku jirray. Nyungunku buyay-mana.”

2

Yanyu kuku Christ Jesusanka, nyulu jukungu wulan ngananka.

¹ Yurra ngayku jawun-karra. Ngayu ngadiku yurranda kadan, balkanka kuku manubajaku Godundumun. Ngayu yinya kuku balkankuda. Ngayu kari bulmbuynjuku balkan. Ngayu wawu kari yurra balkanka, “Yuy, nyulu binal bajaku, dukul-ngulkurr.” Yinyaynka ngayu kari bulmbuynjuku balkan yurranda. Ngayu balkan Godundumundu Wawundumundu junkurrdu, kari balkan ngaykuwundu junkurrdu. ² Kari. Ngayu wawuman yurranji balkawanka Jesusankaku. Yindu-yinduynku kari. Jesusankaku, nyuluku jukungu wulan. ³ Ngayu kari munaku yurranda kadan. Ngayu yurranji bundandan, ngayu yinyilji, yararrin-yararrin. Ngayu yinyilji, nguba yurranda kari mumbarabuku balkanya Jesusanka. ⁴ Ngayu kari bulmbuynjuku balkan, kari munabuku balkan. Kari. Ngayu Godundumundu Wawundumundu junkurrdu balkan. Nyulu Godundumundu Wawubu ngaykundu junkurr dajin, yurra binalmanka Godunku. ⁵ Yinyaynka yurra Godunduku milka-janay, bama kandi kari. Yurra Godunduku mambarrijin, nyulu junkurrji bajaku. Kari bamandamunku kukuku yurra Godundu mambarrijin. Kari. Godundumunku junkurrku yurra nyungundu mambarrijin.

Godumu kuku ngulkurr bajaku.

⁶ Yamba ngayu Godundumunku ngulkurrku kukuku binal-bungal, bama junkurr-murubuku

God wukurrinka. Yinyaynka jana binal bajaku Godunku. Ngayu kari kukuku baman-damun binal-bungal, kukuku maja-majandamun kari. Kari. Ngayu kukuku Godundumun binal-bungal. Maja-majamu junkurr yambakarimal, jana kari wuljaljiku maja-majaku bundari. ⁷ Ngayu Godundumunku kukuku ngulkurrku balkal. Nyulu Godungku jakalbaku bamananda kari balkan yinyaynka kukuku. Ngadi bajaku, nyulu bubu balkanjiku, nyuluku yalaman, “Ngayku bama ngaykunji bundayarrku ngaykuwunbu bubungu ngulkurrbu. Jana ngaykunji dayirr bajaku bundari.” ⁸ Maja-maja yalaymba bubungu, jana yinyaynka binal kari bajaku. Jana binalmanyaku, jana Jesus jukungu kari walngkan-damanyaku. Jesus ngananga majakuda, ngulkurr bajaku, dayirr bajaku. ⁹ Godumu kuku yalaku:

“Bama Godunku wawumalkuda, Godungku jananga ngulkurr ready-bungan. Bama binal kari bajaku yinyaynka ngulkurrku Godungku ready-bungan jananga. Jana yinya kari milkabu nyajin, kari miyilda nyajin, kari milkanga kadan. Bama Godunku wawu, jana yinyaynka binal kari.”

¹⁰ Yamba Godungku nyunguwunbu Wawungu balkan, ngananda balkanka. Nyulu Godumu Wawu binal bajakukuda, nyulu wubulkuku binal bajaku. Nyulu Godumu Wawu Godunku binal bajaku, nyulu binal yinyaynka Godundu milkanga. ¹¹ Yindu bama binal kari wanyu bamandamunbu milkanga. Yinyaku bamaku

binal. Bama yalarrku binal kari wanyu Godundumunbu milkanga. Godku binal, God, nyungu Wawu. Bula yala nyubunku. ¹² Ngana kari Dubunji. Kari. Godungku nyungu Wawu ngananda walay-manin, ngana Godundumunji Wawuji. Godungku nyungun ngananda yungan, Godundumundu Wawubu ngananin binal-bunganka Godungku ngananin ngulkurrduku kujinka, ngulkurr dajinka.

¹³ Nganjin yurranin binal-bungal kukuku Godundumun Wawundumun. Kari kukuku bama mandamun. Kari. Godundumundu Wawubu nganjinin binal-bungal wanjarr binal-bunganka yurranin Godundumunji Wawuji. ¹⁴ Kaki Godumu Wawu bamanji nyubunynji kari bunday, yinya bama kukungu Godundumunbu kari milka-janay. Nyulu yinya kuku bayjal, warmbil, balu buyun. Nyulu yinyaynka kukuku binal kari. Bama Godundumunji Wawuji, nyuluku Godundumunku kukuku binal. ¹⁵ Bama Godundumunji Wawuji, nyulu junjuy-junjuynku binal, nguba ngulkurr, nguba buyun. Kaki bama Godundumunji Wawuji kari, yinya bama binal kari bamanka yinduynku Godundumunjirrka Wawujirrka. ¹⁶ Godumu kuku yalaku:

“Bama wanju binal wanyu Godundumunbu milkanga? Bama kari. Wanjungku God binal-bungal? Bamangka kari.”

Yamba Godundumundu Wawubu ngananin binal-bungal mumbarabuku milkabu wukurrinka yala Jesus Christangka.

Ngana Godumu work balkal.

¹ Yurra ngayku jawun-karra. Ngayu yurranji balkawan yala balkaway bamanji Godundumunji Wawuji kari, yurra God kari mumbarabuku kuku nyajinya. Yurra God milkabu wukurrin yala kaykay-kaykayangka. Yurra yala bama Godunku ngangkan-ngangkari.

² Yinyaynka ngayu yurranin Godundumunku kukuku bubanku binal-bungan. Yurra kariku mumbarku binalman. Yurra yala karrkayangka bibi nukan-nukanku, minya kariku nukal. Nyulu yalbaymal, ngamungku minyakuda dajil. Yamba yurra kariku yala jaba-jabamanya Godunku, ngayu buban dajin yurranda.

³ Yurra yala bama Godunku binal kari. Yurra kuli-kuliku bundandari, ngura-nyajil-nyajiway, kurru-jindal-jindaway. Yurra yalaku bundari, yinya yala yurra Godunku binal kari. ⁴ Yurra ngami-ngamiman. Kanbalda yalamal, "Ngayu Paul wukurril." Kanbalda yalamal, "Ngayu Apollos wukurril." Yurra balkaway yala bama Godunku binal kari.

⁵ Kuda nyulu Apollos maja? Kuda ngayu Paul maja? Kari. Ngalin nganga workingman Godumu, nyungunku workmaniji. Ngalin yurranin binal-bunganya, yurra Godundu mambarrijin. Godungku nganya yungan nyungu work balkanka. Nyulu yalarrku Apollos yungan. ⁶ Yinya yala garden. Ngayungurr Godundumunku kukuku yurranda balkan, milkangabungan. Yinya yala ngayu diburr nandan gardenba. Nyulu Apollos yurranda kadanda, binal-bungan baja Godunku. Yinya yala nyulu

bana nyangarrin jurrbungu. Yamba Godungkuku jirray-bungal, ngalin kari. ⁷ Ngalin Godunku workmanmaniji, yinya yala dingkar-dingkarangka garden ngulkurrduku kujil-kujil. Bamangka nyubunyinja diburr nandal, yinduyn-gku jurrbungu bana nyangarril. Bula jirray kari, Godku jirray. Nyuluku jurrbu jirray-bungal. ⁸ Bama jambul workmaniji gardenba majandamunbu. Nyubunyinja diburr nandal, yinduyn-gku bana nyangarril. Jambuliyinja pay manil, workmanijinya gardenba. Bula maja kari. Kari. Jambulkuda workingmenkuda. ⁹ Ngalin Apollos yala yinya dingkar-bulal. Ngalin Godunku workmalman. Yurra yala jurrbu gardenba.

Yurra yalarrku yala Godumu bayan. ¹⁰ Godungku ngalinin yungan Godumu bayan ngaranka. Ngayungurr Godumu kuku balkan yurranda. Yinya yala ngayu mumbarabuku ngura-ngurangan, cement yijarrin. Yinyamun yindu dingkar kadan, yurranin binal-bungan baja. Nyulu yala dingkarangka bayan ngaral cementmunbu. Bamangka Godunku binal-bunganka, jana must mumbarabuku, mumbarabuku binal-bunga, yala dingkarangka mumbarabuku bayan ngaral. ¹¹ Nyulu Jesus Christku yala cement bayanka. Cement dandi bajaku, bayan kujinka. Godungku Jesus yungan, ngana yala nyungundu ngaranka, nyulu ngananin junkurr-murubuku kujinka. Yinduymbu murruji ngaranka. Jesusandaku. ¹² Godundumundu bamangka wubulduku yala Jesusanda ngaran-

ngaral. Kanbalda bayan dandi ngaral, ironmun. Kanbalda kuljimun balkal, kanbalda brickmun, kanbalda jukumun. Kanbalda bayan kima ngaral dumbulmun buykumun, birramun, jikanmun. ¹³ Juma Jesus Christangka ngananin Christian-Christian wubulku jajirril jakalba nyungunduku. Ngana wubulduku yindu-yinduymbu wubulbuku work nyajilda, nguba ngulkurr, nguba buyun. Godungku wubulbuku work biku-nyajilda. Yinya yala nyulu baya jakalambal, work wubulbuku yijarril bayanga. Kanbalba work jinbalku wayjuji, yinya work buyun. Yamba kanbalba work kari wayjuji. Yinya work dandiku bunday, bamangka work ngulkurr balkanya. ¹⁴ Christianangka work ngulkurr balkal, nyulu yala bamangka bayan dandi ngaral, bayabu kari wayjunku. Nyulu Jesusanda mambarrijinkuda, junkurr-murubuku Jesus wukurrin. God wawurr-wawurrmaniji yinyaynka bamanka, nyungun ngulkurrduku kujilkuda. Yinya nyungu pay. ¹⁵ Christianangka work buyun balkal, nyulu yala bamangka bayan kima ngaral, bayabu yinya bayan wayjulda. Yamba nyungu bayanku wayjuji, nyulu kari. Godungku nyungun juran-bungalkuda bayamun, yamba God kari wawurr-wawurrmaniji nyungunku, nyulu Godumu work wadu-waduku balkanya.

¹⁶ Nyaka. Yurra yala Godumu bayan. Godumu Wawu yurrawunbu wawungu, dukurrbu bundanday. ¹⁷ Godumu bayan dayirr, ngulkurr. Kaki bamangka Godumu bama juru-kulbal buyun-buyunku, nyulu Godumu bayan buyun-damal,

Godumu bama yala Godumu bayan. Godungku yinya bama buyun-damalkuda, yinyangka bamangka Godumu bayan buyun-damanya. Kaki bama Godundumun jurrkiji buyunbu, nyulu Godumu bayan buyun-damal. Godumu bama yala Godumu bayan. Godungku nyungunin buyun-damalkuda. Yurra yala Godumu bayan, nyulu yurranda bundanday. Godumu bayan dayirr, ngulkurr.

¹⁸ Kari buyun milkabu wukurrika. Junkaynjaku milkabu wukurrika. Kanbal balu jana binal. Kaki bama balu binal, Godumu kuku murruji milkanga walal. Kari yalamaka. Bubanmaka, junkaynjaku milkabu wukurrika, Godumu kuku milkanga walanka. Godumu kuku milkanga wunanay, yinya bama binal bajakukuda, dukulngulkurrkuda. ¹⁹ Bama binal kari Godunku, kanbal yinyarrin balu binal bajaku, balu Godumu kuku buyun. Yamba Godungkuku mumbarabuku milkabu manil. Nyulu binal jana bama dukul-buyun, kiru-kari. Godumu kuku yalaku: “Bama balu binal bajaku, Godungku jananin nyajil, jana kiru-kari bajaku. Nyulu jananin buyun-damalkuda.”

²⁰ Godumu kuku yindu yalaku:

“Bama balu binal bajaku, God binal jana buyun-buyun milkabu wukurril-wukurril. Jana wumbabuku milkabu wukurril.”

²¹ Bama kari bulmbuymaka. Godungkuku ngananga wubulku dajin. ²² Godungku nganjinin yungan, nganya, Apollos, Peter. Nyulu nganjinin yurranda yungan, yurrarin helpimbunganka. Nyulu wubulku ngananda dajin,

ngananin helpim-bunganka. Nyulu bubungu ngananda dajin. Nyulu ngananin juranku bunday-manil. Ngana juma wulay, nyulu ngananin ngulkurrduku kujil. Nyiku, wuljaljiku, nyulu wubulku dajil, ngananin helpim-bunganka. ²³ Ngana Jesus Christamu; Jesus Christ, nyulu Godumu.

4

Godungku nganjinin yungan, nyungu kuku balkanka.

¹ Yurra nganjinin milkabu bayka, workmanijinka Jesus Christanka. Godungku nyungu kuku nganjinanda dajin, bamanda wubulbuku balkanka. Yinya kuku nyulu jakalbaku bamanda kari balkan, yamba nyulu wawu bamangka wubulduku nyajinkada. ² Bama workmaniji Godunku, nyulu must ngulkurrku workmaka, Godunkuku workmaka. Nyulu kari nyungundumun jurrkijika, must junkayku workmaka. ³⁻⁴ Yurra nguba balkal, "Nyulu Paul kari ngulkurrku workmal Jesusanka." Bamangka yinduyinduyngku nguba yalaku kuku balkal. Yalada. Bama kari ngayku maja. Godku. Ngayu ngayuku kari nyuyaji. Ngayu ngayuku yalamal, "Ngayu Jesusanka ngulkurrku workmalmal," yamba ngayu nguba wadu-wadu. Kaki ngayu wadu-wadu, Godungkuku ngaykundu balka. Bamangka kari. ⁵ Bama kari jinbaldaku nyuyada. Ngananga maja Jesus, nyulu juma kaday baja. Nyulu bamanka milkaka binal bajaku, wubulbuku balkal, bamangka nguba buyun kujin

milkanga, nguba ngulkurr. Nyulu balkal, bama nguba buyunmanka, nguba ngulkurrmanka. Jesusangka wubulkuku bamanka balkal, bamanda wubulbuku. Yinya yala Jesusangka lightmundu milka balbal, wubulduku nyajinka. Kaki bamangka junjuy-junjuy ngulkurr milkanga kujil, Godungku nyungun buyay-manil. Kaki bamangka junjuy-junjuy buyun milkanga kujil, Godungku nyungun kari buyay-manil.

⁶ Ngayu ngalinyanka Apollosunku balkawan yurrantin helpim-bunganka, yurra ngalinyandamun binalmanka junkayku bundanka, yala Godundumundu kabanda balkal. Nyubunku bama kari bamba, nyunguninku wukurrinka. Yindu-yindu kari bayja. Wubulbuku milkanjay. ⁷ Yurra wanyurrinku balu jarra ngulkurr yindu-yinduynku? Kari bajaku. Wanjungku junjuy-junjuy wubulku balkan? Godungkuku. Yala yurra mayi or yamba-yamba balkan? Kari bajaku. Godungkuku. Nyuluku yurranda da-jinkuda. Yala yurra wanyurrinku bulmbuymal-mal?

⁸ Yala yurra wubulkuku binal Godunku? Kari. Yala Godungku yurranda wubulkuku balkan? Kari. Yurra buyun-buyun milkabu wukurri. Yurra balu yurra wubulkuku binal Godunku. Yurra balu Godungku yurranda wubulku da-jinkuda. Yurra balu nyajin yurra maja-maja jirray bajaku, yamba yurra maja-maja kari. Ngayu wawu nyajinka yurrantin maja-maja jirraykuda, nganjin yurranti muruku bundanka yala maja-maja. ⁹ Ngaykundu milkanga kadan Godungku nganjinin buban-bungan, yala kurrbar-buyun-

bungan. Nyulu nganjinin kukuji yungan, yamba nyulu kari maja-bungan. Nganjin yala bama maja-majangka yarkinkaku kuninka. Jana wawu wubulduku nganjinin nyajinka wulanya, bama-bamangka, angel-angelangka. ¹⁰ Nganjin kukuku Godundumunku balkawanya, bama kanbal balu nganjin kiru-kari. Yurra balu yurra binal bajaku, dukul-ngulkurr, balu yurra Jesusanka binal bajaku. Bama kanbal balu nganjin burdal. Yurra balu yurra junkurrji. Bamangka kanbalda nganjinin yajarril, wawu kari. Yurra balu yurraku maja-majaku bundanday. ¹¹ Nganjin yarbarrka dakwuy bundari, wawu-wulari. Nganjin kambi mukul kadabanya didan-didal. Kuli-bakangka nganjinin yarbarrka kunin-kunil. Nganjinanga bayan yamba-kari, bubungu yindu-yinduymbu dungan-dungari. ¹² Nganjin yaykarrku workmal mayi maninka. Kanbalda nganjinin wumbabuku yukil; kari, nganjin Godundu babaji jananin ngulkurrduku kujinka. Jana nganjinin wumbabuku kunil; yamba nganjin kari kuli dajil baja. ¹³ Jana kuli-kadari nganjinanka, jurrilmal; kari, nganjin ngulkurrku balkaway, jawun-jawunmanka baja. Jana balu nganjin yala nyamun, bubungu nyarrinka.

¹⁴ Ngayu yanyu kuku kari balkal yurra murrukadarinka. Kari. Ngayu balkal yurra milkabu wukurrinka, junkayku bundarinka. Yurra yala ngayku kangkal-kangkal. Ngayu yurranka wawu jirray, ngayu wawu yurra junkayku bundarinka. ¹⁵ Bamangka wubuldu nguba yurranda balkal Jesus Christamu kuku. Yamba ngayuku yala yurranga nganjan. Ngayungurr Jesusamu kuku

yurranda balkanya, yurra nyungundu mambar-rijin. ¹⁶ Ngayu yurranda junkurr-murubuku balkalda, “Nganya wukurrika. Junkayku bundarika yala ngayu.” ¹⁷ Ngayu Timothy yungalda, nyulu yurrarin binal-bunganka junkayku bundarinka. Nyulu Jesus junkurr-murubuku wukurril, junkayku bunday. Ngayu nyungunku wawu, nyulu yala ngayku kangkalkuda. Nyulu yurrarin milka-bakal Godundumunku kukuku, yala ngayu ngadiku yurrarin binal-bungan. Ngayu yinya kuku balkal Godundumunbu bamanda wubulbuku yiringkurrku.

¹⁸ Yurra kanbal bulmbuyman, balu ngayu kari kaday baja yurranda. ¹⁹ Kari. Kaki Mangka Jesusangka nganya yungal, ngayu yurranda jinbalku kaday. Ngayu kaday, jananin bulmbuy-bulmbuy nyajil, jana Jesus nguba junkurr-murubuku wukurril, nguba kari. Jana nguba wumbaku bulmbuyman. ²⁰ Bama Godungku ngulkurrduku kujil, yinya bama Godundumunjiku junkurrjiku bunday. Kaki bamangka God wukurril, nyulu kari wumbaku balkaway. Kari, nyulu Godumu work balkal Godundumundu junkurrdu. ²¹ Ngayu wanjarmal? Kaki yurra kari junkayku bundari, ngayu yurrarin murru-kangal. Kaki yurra junkayku bundari, ngayu yurrarin kari murru-kangal. Ngayu kuku manun-manunku balkalda. Ngayu wanjarmal? Yurraku baja.

5

Ngayu kuku buyun nyajin yurranka.

¹ Ngayu yindu kuku buyun yurranka nya-jin, bama nyubun yurranji Christian-warranji buyun bajaku. Nyulu nganjanamu manyarr manyarr-bungan, yinya jalbu yala nyungu ngamukuda. Bama Godunku binal kari, jana yala kari buyun-buyun balkal. ² Yala yurra wanyur-rinku bulmbuyma? Yurra murru-kadanyaku. Yurra milka-bujarmanyaku yinyaynka buyun-buyunku. Yurra yinya dingkar yurrandamun kanga, yurranji kari murumanka baja. ³⁻⁵ Ngayu kala-kalbay yurrandamun. Yamba ngayu yinya milkabu wukurrin-wukurril yala ngayu yurran-jikuda. Yinya buyun bajakukuda. Ngayu yur-randa balkal yinya kuku Majangka Jesusangka ngaykundu balkan yinyaynka dingkaranka buyunyunku. Yurra murumarika, yanyu kuku readim-bunga. Yinya yala ngayu yurranjikuda, yurra kuku ngaykundumun nyajinya. Yurra yinya dingkar Dubundu mambarrika Majandamundu Jesusandamundu junkurru. Nyungun mambarrika, Dubungku nyungun bambay-bunganka. Nyulu bama bambaymal, bambaynja nguba binalmal nyulu buyunman. Yinyaynka nyulu nguba Godunduku jurrkijinka baja. Maja Jesus kaday baja, nyulu dingkaramu wawu juran-bungal baja.

⁶ Kari bulmbuymaka baja. Yurra binal yeast-munku. Jalbungku buban yeast dingkal bulawamunji. Yinyangka yeastmunda bubanda mayi wubay-manil. Yinya yala buyun-buyun. Kaki yinya dingkar buyun yurranji bundayarrku, yurra wubulku buyunmal, yala nyulu. ⁷ Yurra must buyun-buyun yilba, ngulkurrmanka baja.

Yurra Godumukuda bama, Godungku buyun-buyun kidanya yurrandamun wawumun. Jesus Christ wulan, buyun-buyun kidanka nganandamun. Nyulu yala sheep karrkay ngadimunku. Jew-warrangka ngadiku mayi jirray nukan, holidaymunku Passovermunku. Jana sheep karrkay kunin, Godungku mula nyajinka, jananin juran-bunganka. ⁸ Bamangka Passover nukanjiku, jana yeast yilban, jana yalaku. Jana bread balan-balan nukan, milkanga kujinka Godungku jananin juran-bungan. Ngana must buyun-buyun yilba, yala jana yeast yilban. Ngana kari kuliku bundarika, kari buyunjiku bundarika. Ngana manubajaku bundarika.

⁹ Ngayu ngadiku yurranda kaban yungan, balkanka kari murumanka bamanji balu Christian yamba kalngar-baka. Janandamun ngami-ngamimanijika. ¹⁰ Yamba ngayu kari balkan jananka bamanka binal kari Godunku, janandamun kari ngami-ngamimanijika. Jana buyunkuda, jumbun, wurrmay-baka. Jana ngurma mulkaynji balkal, balu yinya ngurma Godkuda. Ngayu jananka kari balkan. Yurra janandamun ngami-ngamimanyaku, yurra bubu world bawanyaku. ¹¹ Kari. Ngayu yurranda balkan ngami-ngamimanijinka bamandamun buyunyundumun balu Christian. Jana balu Christian, yamba jana buyun bajaku, kalngar-baka, jumbun, dirra-baka, kamu-kamu-baka, wurrmay-baka. Jana ngurma mulkaynji manil, balu God. Kaki bama Christian yalabi, yurra nyungunji kari dungarika baja. Kari nyungunji murumaka baja. Nyungunji mayinga kari

nukajika baja.

¹²⁻¹³ Jana bama Godunku binal kari, ngayu jananin kari nyajinka nguba buyunmanya, nguba ngulkurrmanya. Jana ngayku kari business. Godumuku. Nyuluku jananin nyajilkuda. Yamba yurra bama Christian-Christian, yurra nyajiwaka, yindu-yindu nyajinka nguba jana buyunmanya, nguba jana ngulkurrmanya. Godumu kuku yalaku:

“Kaki bamangka buyun-buyun kari bawal, yurra nyungun kanga yurrandamun.”

6

Yurra Christian kari wundi courtcasemunbu.

¹ Kaki Christian yindu buyunmal yununku, nyungun kari courtcasemunbu wundi, nyuyanka. Nyulu judge nguba binal kari Godunku. Yinya Christian wundi Godundumunbu bamanda, janaku yubalin helpim-bunganka, jawun-jawunku bundanka baja. ²⁻³ Yurra binal ngana Godumu bama juma bundari, bama wubulku ngananda jakalba janay, courtcasemunku. Ngana bama wubulku nyajilda. Yurra binal angel-angel yalarrku ngananda jakalba janay. Yala yurra wanyurrinku kuli kari kunbay-manil, yalaymba bubungu? Yurra Godundumunjiku kukujiku milkanga bundanyaku, kari kulijiku milkanga bundanyaku. Ngana yalaymba bubungu buban bunday, yamba wuljaljiku heavenba bunday. Yinyaynka kuli yalaymba jarra buban. Bama wubulku, angel-angel jakalba ngananda janay, courtcasemunku. Yinya work jirray bajaku.

Yala yurra wanyurrinku yurranga kuli kari kunbay-manil? Yinya work jarra buban. ⁴ Kaki yurra Christian-Christian kuli-kuliku bundari, kari nyuyawaka courtcasemunbu jakalba bamanda Christian-karinda, nyulu balkanka. ⁵ Yurra murru-kadanyaku. Yala bama Christian walmbaji dukul-ngulkurr yamba-kari, yinya kuli kunbay-maninka? ⁶ Yurra wanyurrinku kuli-muruku nyuyaway jakalba Christian-karinda, courtcasemunku? Kari yalamaka.

⁷ Yinya buyun, nyuyawanka courtcasemunku. Yinya kari Godumu way. Balu jana kuli daya yurranda. Balu jana ngaki yurrandamun. ⁸ Kari. Yurraku kuli dajil yinduymbu Christiananda. Yurraku ngakil Christianandamun yinduyundumun. ⁹ Yurra binal! Kaki bama wuljaljiku buyunku bundari, jana kari Godundumunbu bubungu dungari. Godungku jananin kari ngulkurrduku kujil. Nyaka. Nganya kari warmbi. Kanbal bama buyunku bundarinya. Kanbal ngurma mulkaynji maninya, balu God. Kanbal kalngar-baka. Kanbal dingkar yinduynji dingkaranji wunanya, yala manyarranji. ¹⁰ Kanbal wurrmay-baka. Kanbal jumbun. Kanbal kamu-kamu-baka. Kanbal dirra-baka. Kanbalda bama kuninya, yambayamba ngakinka. Kaki bama yalaku, jana Godundumunbu bubungu kari dungari. Godungku jananin kari ngulkurrduku kujil. ¹¹ Ngadiku kanbalda yurra yala buyun-buyun wukurrin. Yamba Godungku yinya buyun kidanda yurrandamun wawumun, yurra Majanda Jesus Christanda mambarrijinya. Nyunguwundu Wawubu yur-

ranin helpim-bungal junkayku bundanka. Yurra jawunman Godunji, nyungu Wawu yurranji bundanya.

Ngana yala bangkarr nyubun Jesus Christanji.

¹² Kanbalda wadu-wadu balkal, “Ngayu wawubu, ngayu yalamalda.” Kari. Yinyamundu yindu-yindu kari helpim-bungal. Kaki ngayu wawubulu balkal, nguba buyun gaykunku. Buyundu nganya kajalda. ¹³ Kanbalda balkal, “Ngulkurr mayi, minya nukanka. Godungku mayi balkan waralka. Waral balkan mayika.” Yuwu, yinya manubajakuda. Yamba Godungku ngananin kari balkan nganga nukajinka. Nyulu juma mayi, waral kunbaymanil. Yala Godungku ngananin wanyurrinku balkan? Yala kalngarmanka? Kari. Nyulu ngananin balkan nyungu bamamanka, nyungun buyay-maninka. Nyulu maja ngananga wubulbuku. ¹⁴ Godungku Jesus juran-bungan baja yarkinmun. Nyulu ngananin yalarrku juran-bungal baja nyunguwundu junkurrdu jirraynja.

¹⁵ Nyaka. Ngana Jesus Christamu. Ngananga bangkarr yala Christamu bangkarr, ngana nyungu jawun-karra. Yinyaynka Christamu jawun kari bajaku wunay kalngaranji. ¹⁶ Nyaka. Kaki bama jalbunji kalngaranji wunay, bula yala nyubunmal. Godumu kuku yalaku:

“Bula nyubunmalkuda.”

¹⁷ Bama kunamal Majanji Jesus Christanji, yinya bama bula Maja Jesus Christ, bula yala nyubunmal, Wawu nyubunku yinyayanji bamanji bundanya. Yinya Wawu Jesus Christamu Wawu.

¹⁸ Kari kalngarmaka. Kaki bama kalngarmal, nyulu bangkarr buyun-damaji. Buyundu yindu-yinduynju bangkarr kari buyun-damal. ¹⁹⁻²⁰ Nyaka. Godumu Wawu dayirr yurrawunbu dukurrbu bundayarrku. Godungku nyungu Wawu yurranda walay-manin. Yurranga bangkarr yala bayan Godundumunbu Wawungu. Godungku yurranin buy-im-bungan. Nyulu Jesus dajin yurranin buy-im-bunganka. Yurra nyungukuda, yurrangaku kari. Yinyaynka yurra junkayku bundarinka, God buyay-maninka.

7

Yanyu kuku marrymanijinka.

¹ Ngayu yurranda balkalda kukuku kabanba yurra ngaykundu yungan.

Kaki dingkar manyarranji kari, yinya ngulkurr nyungunku. ² Kari. Bama Christian kari, jana wubul kalngarmal. Kaki Christian dingkar manyarr kari, nyulu nguba yalarrku buyunmanka jalbunji. Yinyaynka dingkar bula jalbu marrymaka, junkayku bundanka. Jalbu dunyunji bunday, junkayku bundanka. ³ Kaki dunyu nyunguwunji manyarranji wunanka, yinya manyarr nyungunji wunaykuda. Kaki manyarr nyunguwunji dunyunji wunanka, yinya dunyu nyungunji wunaykuda. Bula wawu-daraykuda.

⁴ Manyarr kari maja nyunguwunkuku bangkarrka. Dnyu nyungu maja. Manyarr kari kirijika dunyunku. Yalarrku dunyu maja kari nyunguwunkuku bangkarrka. Manyarr nyungu maja. Dnyu kari kirijika manyarranka. ⁵ Kari kirijika. Kaki nyubun wunanka, manyarr or dunyu nyungunji wunayda. Yamba bula nguba wawumal kari wunanka baja, Godunji balkawanka baja. Yinya yalada. Buban yalaku bunday, yinyamun muruku wunay baja. Kaki ngadingka kari muruku wunay baja, Dubungku milka-bakanji buyunmanka.

⁶ Ngayu yurranda balkan manyarrinyunku. Yalada marrymanijinka, yalada kari marrymanijinka. Yamba yurra must junkayku bunday, kari kalngarmaka. ⁷ Ngayu wawu yurra wubulku yala ngayu, manyarr kari. Yamba God wawu kanbal marrymanka, kanbal kari. Ngana waluyindu waluyindu, yamba Godungku ngananin helpim-bungalarrku. Nyulu kanbal helpimbungal nyubunku bundanka, kanbal helpimbungal manyarrinyu bundanka.

⁸ Ngayu yurranda balkalda, bunjil-karranda, jalbu-jalbundu dunyu-karinda, dingkar-dingkaranda manyarr-karinda. Ngulkurr yurranka manyarr-kariku bundanka yala ngayu. Ngulkurr dunyu-kariku bundanka. ⁹ Yamba yurra dingkar-dingkar nguba jalbunjiku milkanga bunday. Kaki yalaku bunday, yalada marrymanka. Buyun jalbunjiku milkanga bundanka, kalngarmanka.

¹⁰ Ngayu manyarrinyundu balkalda. Yanyu kuku kari ngaykundumun. Maja Jesus Christan-

damun. Nyulu balkan manyarrda dunyu kari bawa. ¹¹ Kaki manyarrda dunyu awal, nyulu yindu kari dunyu-bunga. Nyulu dunyunduku nguba nyunbay baja. Donyungku manyarr kari bawa.

¹² Ngayu balkal baja kuku ngaykundumun. Kari Maja Jesus Christandamun. Ngayu balkalda Christian-Christiananda dunyu-karranda manyarr Christian kari. Kaki yinya manyarr dunyunji bundanka, donyungku nyungun kari bawa. ¹³ Ngayu balkalda Christian-Christiananda manyarr-karranda dunyu Christian kari. Kaki yinya dunyu manyarranji bundanka, manyarrangka nyungun kari bawa. ¹⁴ Christianamu dunyu nguba Christian kari. Yamba God wawurr-wawurrmaniji yinyaynka dunyunku, manyarr Christianmanya. Christianamu manyarr nguba Christian kari. Yamba God wawurr-wawurrmaniji yinyaynka manyarranka, dunyu Christianmanya. Bula manyarrinyu, yala nyubunku, kunamanya. Godungku yinya manyarrinyu kari yalaku nyajinyaku, nyulu bulawunku kangkal-kangkalanka kari wawurr-wawurrmanijinyaku. Kari. Nyulu jananka wawurr-wawurrmaniji yala manyarrinyundumunku Christianandamunku kangkal-kangkalanka.

¹⁵ Manyarrinyu nguba bunday, nyubun Christian, nyubun kari. Yinyangka Christian-karingka nguba Christian bawanka. Yalada. Christianangka nyungun yunga. Bula karida muruku bunday. God wawu kari yurra kuli-kuliku bundarinka. Nyulu wawu yurra

jawun-jawunku bundarinka. ¹⁶ Yurra Christian-Christian manyarr-karra, kaki yurra dunyunji Christian-karinji junkayku bunday, nyulu nguba Godundu mambarriji, yurra junkayku bundanya. Yurra Christian-Christian dunyukarra, kaki yurra manyarranji Christian-karinji junkayku bunday, nyulu nguba Godundu mambarriji, yurra junkayku bundanya.

Bunday, yala bundandan yala-yalaku Godungku yurranin kunjan, nyungundu mambarrijinka.

¹⁷ Godungku work walu-yindu walu-yindu ngananga dajil. Nyulu wawu kanbal bama kari marrymanijinka, wawu kanbal bama marrymanijinka. Nyulu ngananin wubulku balkan. Kanbal bama Jew-warra, kanbal Jew-warra kari. Kanbal slave-warra, kanbal kari. Godungku wawu nyajinka bama bundanya yala jana bundandan yala-yalaku Godungku jananin kunjan nyungundu mambarrijinka. Ngayu yinyaynka kukuku binal-bungal churchmunbu yiringkurku. ¹⁸ Kanbal yurra bama Jew-warra. Yurra ngawaku, jana yurranin yulban yakan. Yalaku bunday. Kanbal yurra Jew-warra kari, yulban kari yakajin. Yalaku bunday, bama kari baba-jika yunu yulban yakanka. ¹⁹ Nguba yulban yakajin, nguba kari. Yalada. Godungku yinya kari nyajil. Yamba nyulu ngananin nyajil, ngana nguba nyungun wukurkil, nguba kari. Ngana must nyungundu milka-janay. ²⁰ Bama wubulku bunday yala bundandan yala-yalaku

Godungku jananin kunjan, nyungundu mambarrijinka. Jana nguba bama Jew-warra, nguba Jew-warra kari. ²¹ Yala-yalaku Godungku kunjan, nyungundu mambarrijinka, kanbal yurra slave-warra. Yalada. Yamba yunuwundu majangka nguba yunun yungal, kari kujil baja. Yinya ngulkurr freemanka. Dungayda, yundu slave karida. ²² Yala-yalaku Godungku yunun kunjan, yundu nguba slaveku bundandan. Yundu Jesusanda mambarrijin, Jesus maja yunuda. Buyun-buyun yunu maja karikuda. Jesusangka yunun ngami-ngami-bungan buyun-buyunmun. Yala-yalaku Godungku yunun kunjan, yundu nguba freeku bundandan, slave kari. Yundu Jesusanda mambarrijin, nyungu slavemaynda. Jesus maja yunuda. ²³ Jesus wulan, nyulu mula dajin. Yinya yala Godungku ngananin buyim-bungan Jesusandamundu mulabu. Ngana nyungukuda. Wawu kari bama wukurrinka baja. Jesusku. ²⁴ Yala-yalaku Godungku yurranin kunjan nyungundu mambarrijinka, yalaku bundarika. Nguba slave-warra, nguba kari. Nguba Jew-warra, nguba kari. Nguba marrymanijin, nguba kari.

Kuku bunjil-karranka, bamanka manyarr kari, bamanka dunyu kari.

²⁵ Yanyu kuku bamanka manyarr-karinka, dunyu-karinka. Yanyu kuku Maja Jesus Christandamun kari, ngaykundumun. Ngayu yinya milkabu wukurrin, balkalda. Ngayu kuku ngulkurr balkal, God ngaykunku manun-manunmanya, ngayu junkayku bundanka,

junkurrjiku jananka. ²⁶ Yanyu kuku ngaykundu milkanga bunday. Bamangka kanbalda kuli jirray bajaku dajil ngananga Christian-warranga. Yinyaynka yurra yalaku bunday. ²⁷ Yundu nguba manyarranji. Yalada, nyungunji bunday, kari bawa. Nguba manyarr kari. Yalada, yalaku bunday, manyarr kari wunay. ²⁸ Yamba yundu nguba marrymanka. Yalada, yinya buyun kari. Ngulkurr. Yamba bama manyarrinyumal, kuli-kadanji, yubal milka-bujarmanji. Ngayu wawu kari yurranin nyajinka milka-bujarmanya. ²⁹ Yurra ngayku jawunkarra. Ngayu yanyu kuku balkal. Time yambakarimalmal Godumu work balkanka baja, yinduyindu Godundu mambarrijinka. Yinyaynka yurra dunyu-karrangka kari manyarrku milkabu kuji. Maja Jesus yalarrku milkanga kuji, nyungunku yaykarrku workmaka, yala bama manyarr kari. ³⁰ Yurra nguba banbadi, milka-bujarmanya. Yinya yalada. Yamba Jesusanjiku milkanga bunday. Workmaka baja nyungunku. Yurra nguba wawurrwawurrku happy-balaku bundanday. Yinya yalada. Yamba Jesusanjiku milkanga bunday. Workmaka baja Jesusanka. Yurra nguba yamba-yamba milkabu kujil, buy-im-bunganka. Yinya yalada. Yamba Jesusanjiku milkanga bunday. Workmaka baja Jesusanka. ³¹ Yurra kanbal workmal moneyka, yamba-yambaka. Yinya yalada. Yamba Jesusanjiku milkanga bunday. Workmaka baja Jesusanka. Wubulku juma kunbay, yamba-yamba, money, bubu, wubulku. ³² Ngayu wawu kari yurra milka-

bujarmanka. Nyulu bama manyarr kari, nyulu Maja Jesusanjiku milkanga bunday. Nyulu Maja milkabu wukurril, nyungu work ngulkurrduku balkanka, nyungun wawurr-wawurr-bunganka. ³³ Yamba dingkar manyarranji, nyulu yambayamba, money milkabu wukurril, nyungu manyarr ngulkurrduku kujinka, nyungu manyarr wawurr-wawurrmanijinka. ³⁴ Nyulu jambul milkabu wukurril, nyungu manyarr, Maja Jesus. Nyulu manyarr wawurr-wawurr-bunganka, yalarrku Maja Jesus wawurr-wawurr-bunganka. Jalbu dunyu kari, nyulu nyubunku milkabu wukurril, Maja Jesusku. Nyulu Jesus bambal Maja, nyulu junkayku bundanka. Jesus nyungu maja, maja nyunguwunku bangkarrka, wawuku. Yamba jalbu dunyunji, nyulu yambayamba, money milkabu wukurril, nyungu dunyu wawurr-wawurrmanijinka. ³⁵ Ngayu yanyu kuku balkal, yurranin helpim-bunganka mumbarabuku milkabu wukurrinka. Ngayu yurranin wawu kari kirinka. Kari. Ngayu wawu yurra mumbarmanka, ngulkurrmanka, junkayku bundanka. Ngayu wawu yurra Majanda mambarrinjinkarrkukuda, nyungu work balkanka. ³⁶ Nguba bamangka jalbu nyubun, dingkar nyubun mambarrin, marrymanka. Yamba dingkarangka nguba yalamal, “Kari, ngayu kari marrymanka. Ngayu Godumu work wuljaljiku balkanka.” Yinyamun nyulu nguba bujanmal, yinya jalbu wunanka. Yalada, balu bula marrymanijika. Yinya kari buyun, ngulkurr bulanka. ³⁷ Dingkarangka yinduynju nguba kuku kari jurrkil baja. Nyulu nguba wawu

kari marrymanka. Nyulu jalbu kari milkabu wukuril, nyulu bawanka. Yinya yalada, ngulkurr nyungunku kari marrymanka. ³⁸ Yala, dingkarangka manyarr marryim-bunganka, yinya yalada. God wawurr-wawurrmaniji nyungunku. Dingkarangka manyarr kari marryim-bunganka, yinya jarra ngulkurr. God wawurr-wawurrmanijiyarrku. ³⁹ Bula manyarrinyu yala nyubunku bunday. Dunyu juranku bundanday, manyarrangka yindu dunyu kari marryim-bunga. Kaki dunyu wulay, bunjilangka nguba yindu marryim-bunganka. Yalada, balu bula marrymaka. Yamba nyulu must Christianku marryim-bunga. ⁴⁰ Ngayu yinya kuku milkabu wukurin. Kaki bunjil kari marrymal baja, nyulu nguba jarra wawurr-wawurrku bundayda. Godundumundu Wawubu nguba yalaku bakkal.

8

Yanyu kuku minyaka.

¹⁻³ Yurra bakkal, “Ngana wubulku junjuynku binal,” yinya manubajabi. Yamba kanbal junjuynku jirraynka binalmal, jana bulmbuy-malkuda. Binalmanya bama bulmbuy-bungal; wawumanya bama helpim-bungal. Bama balu nyulu binal bajaku, yinya bama binal kari bajaku. Kaki bama Godunku wawukuda, God nyungunku binalkuda, nyungunku wawu jirray. Bama kanbal Godunku binal kari, jana junjuy yala ngurma idol bakkal jukumun or kuljimun. Balu jana nyajil-nyajil yinya God,

yamba God junjuy yala ngurma idol kari. Jana yinyayanda junjuymbu ngurmanga idolbu minya dajil, nukanka. Yamba yinyangka junjuyngku minya kari nukal, juran kari. Wawu dajinyamun, jana yinya minya manil baja, yinya minya sellim-bungal storengu. Ngayu balkanka yinyaynka minyaka bamangka junjuymbu ngurmanga idolbu dajil.

⁴ Yurra ngaykundu babajin yinyaynka minyaka bamangka junjuymbu ngurmanga idolbu dajil. Ngana binal junjuy yala ngurma idol God kari bajaku, kari juranku bunday. Ngana binal God nyubunku. ⁵ Kanbalda bamangka balkal, "God wubul bajaku, maja-maja wubul bajaku jiringa, bubungu." ⁶ Kari. Ngana binal God nyubunku, ngananga nganjankuda. Nyulu wubulku balkan, bama wubulku, junjuy-junjuy wubulku. Nyulu bama balkan nyungu, bamangka nyungun buyaymaninka. Ngananga maja nyubunku, Jesus Christ. Godungku Jesus Christanda balkan wubulku balkanka, junjuy-junjuy wubulku. Jesus Christangka ngananin juran-bungan, nyungu bamamanka.

⁷ Yamba kanbal Christian yinyaynka binal kari. Jana karrkaymunku milkanga yinyaynjiku kujin, balu yinya junjuy ngurma idol juranku bunday. Kaki jana nukal minya yinduynju junjuymbu ngurmamu idolamu jakalbaku dajin, jana balu minyabu janandin buyun-damal. Jananda milkannga kaday, "Yinyamundu minyabu nganya buyun-damal, bamangka junjuymbu ngurmanga idolbu dajinya. Yinya yala ngayu yinya ngurma

idol buyay-manil.” Jana binal kariku. ⁸ Kari. Yala kari. Mayibu ngananin kari yuba-bungal Godundu. Kaki ngana yinya minya ngurmamun nukal, yalada. Kaki kari nukal, yalada.

⁹ Yurra kanbalda nguba balkal, “Yalada, ngayu nukalda.” Kari. Ngulkurrmaka yinduyunku Christiananka. Yindu Christian nguba kaday, nyulu nguba jarra nyiku-nyiku Godundu mambarrijin, nguba kariku ngulkurrku binalman Godunku. Nyulu nguba kaday, yunun nyajil yinya minya nukanya. Nyulu balu yundu yinya junjuy ngurma idol buyay-manin. Nyulu nguba yinya minya nukalda, nguba buyunmalda.

¹⁰ Yinya Christian jirakal kariku ngulkurrku binalman Godunku, balu buyun yinya minya nukanka. Nyulu binal yundu binal bajaku. Nyulu yunun nyajil nukanya, yunun wukurilda, nukalda. Yinyamun nyulu milka-bujarmal, minya nukanya, balu yinya minya buyun.

¹¹ Yundu ngulkurrku binalmanya, yinya minya nukanda. Yamba yinyamundu yundu yinya bama buyun-damanji. Nyulu God bawalda, yunun nyajinya. Ngana nyungun kari buyundama.

¹² Kaki yundu yinya minya nukal, yunu jawun buyun-damanji, jana balu yinya minya buyun nukanka. Kaki yundu nyungun buyun-damal, yundu yalarrku Christ buyundamal. ¹³ Ngayu yinya minya kari nukal baja. Kaki ngayu nukal, jawunyungku nyajinji, buyunmanji. Ngayu nyungun wawu kari buyundamanka. Yinyaynka ngayu yinya minya kari nukal baja.

9

Yanyu kuku nganjinanka dingkar-dingkaranka Jesusangka yungan.

¹ Nyaka. Ngayu kari bamanka workmaniji. Jesusangkaku nganya yungan nyungu kuku balkanka. Ngayu Maja Jesus nyajinkuda. Ngayu yurranda Godumu kuku balkanya, yurra nyungundu mambarrijin. ² Kanbal bama balu Jesusangka nganya kari yungan. Yamba nyulu nganya yungankuda. Yurra nganya kari warmbi, yurra Godundu mambarrijinya ngaykunku.

³ Kaki bamangka nganya nyuyal, ngayu jananda kuku balkal yalaku. ⁴ Ngayu Jesusamu work balkanya, yalada bamangka ngayku mayi dajinka. ⁵ Bama Jesusangka yungan, Peter, Maja Jesusamu yabaju-karra, yindu-yindu, jana man-yarranjiku dungari, Godumu work balkanka. Yalada ngayu dungay Godumu work balkanka, yala jana dungan-dungay. ⁶ Kuda yurra wawu ngalinku, ngayu, Barnabas, ngalinku workmanijika, money maninka mayika? Kuda yindu-yindu apostles kari? Yurra nguba wadu-waduku balkal, "Yalada Christian-Christianangka jananda dajinka, money, mayi. Yamba jana Barnabasanda and Paulundu kari dajinka." Yurra nguba yalaku wadu-waduku balkal. ⁷ Nyaka. Kaki dingkar-dingkar mabarrba dungari, jana money kari wundil mayika. Governmantangkaku jananda mayi dajil. Kaki bamangka mayi gardenba jaba-jaba-bungal, nyulu kanbal yinya mayi nukalkuda. Kanbalda bamangka bulki ngulkurrduku kujil, milki

maninka bulkindamun. Jana kanbal milki nukalkuda. Bama Christian-Christian yalaku wambajinka bamanda Godumu work balkanya.

⁸ Yinya kuku bamandamun kari. Godundumun lawmun. ⁹ Mosesangka ngadiku kabanba balkan,

“Kaki dingkarangka bulki manil mayi wheat nyarrinka, mayi ngami-ngami-bunganka yulbanmun, nyulu bulki ngandal kari kaja. Balu kanbal mayi nuka.”

Yala Godungku bulkinkaku balkan? Kari. Yalarrku bamanka balkan. ¹⁰ Yinya kuku bulkinkaku kari, yalarrku ngananka. Nyulu ngananin balkan, ngananin binal-bunganka. Yinya yala bama mayinga workmalmal. Bama workmaniji gardenba, nyulu juma kanbal mayi yinyamun gardenmun nukalkuda. Bamangka mayi dirka-bungal kuljibu, nyulu juma kanbal yinya mayi nukalkuda. ¹¹ Ngalin yurranda kuku Jesusanka balkanya, yalada ngalin yurrandamun Christian-Christianandamun maninka, mayi, minya. Ngalin Godumu work balkan-balkal. Yinyaynka bamangka Christian-Christianangka ngalinyanda dajinka, ngalin Godumu work balkanya. ¹² Yurra yindu-yinduymbu dajin, jana Godumu kuku yurranda balkanya. Yamba ngalinngarr jakalbaku yurranda Godumu kuku balkan, yinyaynka yurra yalarrku ngalinyanda daya.

Yamba ngalin wawu kari mayika baba-jinka. Ngalin babajinyaku, yurra nguba Godundumunbu kukungu wawu kari milka-jananyaku. Yalada ngalin dakwuyku bundan-

day. Ngalin wawu kari babajinka. Ngalin wawu yurra Godumu kuku nyajinka. ¹³ Yurra binal dingkar-dingkaranka workmalmal Godundumunbu bayanba yalbayмба. Bamangka wubulduku mayi, minya wundil Godundumunbu bayanba. Yinyarrinyangka dingkar-dingkarangka kanbal mayi wayjul Godunku, kunbay-manil. Jana kanbal mayi wambal wubulbuku workmalmanya Godundumunbu bayanba. ¹⁴ Maja Jesusangka yalaku kuku dajin. Nyulu yalaman, “Bamangka ngayku kuku balkal, jana mayi, minya, money mana bamandamun jananda milka-jananya.”

¹⁵ Yamba ngayu yurranda kari babajin mayika, moneyka. Ngayu yinyayмба kabanba kari balkan mayi maninka. Kari. Kaki ngayu Godumu kuku balkal moneyka kari, ngayu wawu-daray. Yalada dakwuyku bundanka; yalada mayi-karimunku wulanka. Ngayu wawu-darayku yalaku bundanka, kuku Jesusamu balkanya moneyka kari. Ngayu wawurr-wawurrmanijikuda. ¹⁶ Ngayu kari bulmbuymal, Godumu kuku balkanya. Kari. Godungku ngaykundu kuku dajin balkanka. Ngayu must nyungun kuku nyaka. Kaki ngayu kari balkal, milka-bujalmalda, wawu-buyunmalda. ¹⁷ Kaki ngayu wawubu Godumu kuku balkanka, ngayu money maninka yurrandamun. Yamba yala kari. Godungkuku nganya manin, nyungu work balkanka. Ngayu must nyungun kuku nyaka. ¹⁸ Yala ngayku pay? Ngayu wawu-daraynda, yinya ngayku paykuda. Ngayu kuku ngulkurr balkal moneyka kari. Ngayu

moneyka kari babaji kuku ngulkurr balkanya. Yinyaynka ngayu wawu-daray, wawurr-wawurrmaniji. Yinya ngayku pay.

¹⁹ Ngayu bamanka kari workmal, money kari manil bamandamun. Bama ngayku kari maja. Yamba ngayu bama wubulku helpim-bungal, jana Godundumunbu kukungu milka-jananka, Jesusanda mambarrijinka. ²⁰ Ngayu Jesusanda mambarrijinya, ngayu Mosesamu law karida wukurril baja. Yamba jana Jew-warrangka wukurrilku. Yinyaynka ngayu bamanji Jew-warranji bunday, ngayu Mosesamu law wukurril. Ngayu yala bama Jewmal, jana Godumu kuku nyajinka, nyungundu mambarrijinka. ²¹ Bama Gentile-warra kari Mosesandamunji lawmunji. Kaki ngayu bamanji Gentile-warranji bunday, ngayu Mosesamu law kari wukurril. Ngayu jananga law wukurril. Yamba buyun-buyun ngayu kari wukurril, ngayu ngulkurr-ngulkurrku wukurril. Ngayu law buyun kari wukurril, ngayu God kari bawanya. Ngayu Jesus Christamu law wukurril. ²² Ngayu nguba bunday Christiananji bubanku binalman Godunku. Ngayu bunday yala jana, jana Godundu mambarrijinka. Ngayu bamanji yinduynji bunday, ngayu bunday yala jana, jana Godumu kuku nyajinka, Godundu mambarrijinka.

²³ Ngayu yalaku bunday, yinduyinduynju Godumu kuku ngulkurr nyajinka, nyungundu mambarrijinka. Ngayu wawurr-wawurrmalkuda bundayda. ²⁴ Ngayu yurranin storybu binal-bungal. Yurra binal racemunku.

Bama wubulku warri, yamba nyubunyinjaku winim-bungal, prize manil. Nyulu kari kulbajin, kari yambalman. Yurra yala mala-jinbalmaka. Kari kulbajika, kari yambalmaka. Yaykarrku workmaka Godunku. Godungku juma yurranga prize dajilkuda, yala mala-jinbalangka prize manil. ²⁵ Bama race-baka, jana wuljaljiku yaykarrku workmal, junkurrjimanka, binalmanka mala-jinbalmanka. Jana yalaku bunday, prize maninka. Yamba yinya prize mukulmalkuda, buyunmalkuda. Yamba ngananga prize walu-yindu, kari mukulmal, kari buyunmal. Kaki ngana Jesus ngulkurrduku wukurril, nyulu ngananda dajilkuda. Yinya prize wuljaljiku ngulkurrku bunday. ²⁶ Yinyaynka ngayu yala mala-jinbal, junkayku warri, jinbalku warri. Ngayu Godumu baral wukurril, kari bawal. Ngayu mumbarabuku wukurril, yaykarrdaku. Ngayu kari wumbabuku God wukurril. Bama sometimes ngujuji boxingmal. Jana kari yaykarrku boxingmanka. Ngayu yala kari, ngayu yaykarrku workmal. ²⁷ Ngayu maja ngaykuwunkuku bangkarrka. Ngayu yaykarrku workmal, God ngulkurrduku wukurrinka. Yamba Dubungku nganya milka-bakal baja, milka-bakal baja buyun balkanka. Yamba ngayu yaykarrku workmaniji, nyungundu kari milka-jananka. Ngayu yinyaynka wuljaljiku God milkabu wukurril, junkayku bundanka. Ngayu yindu-yinduymbu kuku ngulkurr balkan-balkal, jana yalarrku yindu-yinduymbu bamanda balkanka. Kaki ngayu buyunku bunday,

Godungku nganya murru-kangal, kari wawurr-wawurrmaniji ngaykunku.

10

Ngana junjuy ngurma idol kari buyay-mana.

¹ Yurra, nyaka. Ngayu yurranin milka-bakanka nganjan-karranka ngadimunku. Jana wubulduku Moses wukurrin; nyulu jananga majakuda. Godungku ngurrban yungan jakalba jananda, jana yinya ngurrban wukurrinka. Jana yinya ngurrban wukurrin jalundurr Red Seamundurr, naka-naka dunganka bamandamun kuli-bakandamun. ² Jana Moses wukurrin, nyulu jananga majamaynda. Nyulu jananga majaman, yala Jesus ngananga majaman. Ngana banabu dukul-damajin, Jesus ngananga majamanya. Jana Moses jalundurr kudamundu ngurrbanba dungan, Moses jananga majamanya. ³ Jana bububurr jirrbu-jirrbuburr dungan-dungarin, Jesus Christangka jananga mayi wangkar-wangkarmun yungan, jana wubulduku nukanka. ⁴ Bama wubulku wawu-wularin, bana kari, Jesus Christangka jananda bana kuljimun yungan. Bamangka wubulduku yinya bana nukanda, dandiman baja. Nyuluku yala bana kuljimun, jana wubulduku yala nukanka. Jana yala nyungundumun bana nukan, jananga wawu dandimankuda. Nyulu jananji dungan-dungan, janandin ngulkurrduku kujin-kujin. ⁵ Yamba God kari wawurr-wawurrmanijin jananka, jana nyungundu kari

milka-jananya. Jana nyungundu kari milka-jananya, nyulu jananin yarkinkaku kunin bubungu jirrbu-jirrbungu.

⁶ Ngana binalmaka janandamun. Ngana binalmaka kari buyun-damanka yala jana. ⁷ Kanbalda yinyarrinyangka junjuy yala ngurma idol buyaymanin, balu Godkuda. Godumu kuku yalaku:

“Jana bama mayinga, kamu-kamungu nukajin, wurin-wurin. Jana kiru-karimarin, kalngar-kalngarmarin, ngurmaka junjuynku idolku.”

⁸ Kanbal yinyarrin wunan jalbunji yindu-yinduynji wubuliynji. Yinyamun wubul bajaku nyubunyimba daymunbu wularinkuda, 23000-bala wularin, jalbunji yindu-yinduynji wunanya. Ngana kari buyunmaka yala jana. ⁹ Ngana God kari baba. Kanbalda yinyarrinyangka God baban, balu nyulu jananin bayjanka. Yamba nyulu jananin nyajin, jarba kuliji yungan. Jarbangka jananin baykan, jana wularinda. ¹⁰ Ngana kari Godunku wawu-karimaka, kari buyun balka nyungunku. Kanbalda yinyarrinyangka buyun balkan Godunku. Godungku angel yunganda, jananin yarkinkaku kunin.

¹¹ Jana buyun-damanya, Godungku jananin yarkinkaku kunin. Godungku jananin kunin, yindu-yinduynju nyajinka, binalmanka junkayku bundanka. Bamangka yinyaynka kabanba balkan, ngananin milka-bakanka kari yalaku buyun-damanka. Time yuba kankaday, bubu, jiri kunbanka. Yinyaynka ngana junkayku bundanka.

¹² Mumbarmaka! Yurra kanbalda wadu-wadubuku milkabu wukurrinji, yalamanji, “Ngayu yala kari. Ngayu kari yalaku buyundamal.” Mumbarmaka! Kaki yurra yalaku wadu-wadubuku milkabu wukurril, daranji, buyun-damanji. ¹³ Dubungku bama wubulku milka-bakanya, bama buyunmanka. Nyulu yalarrku yurrarin milka-bakal, buyun-buyun balkanka walu-yindu walu-yindu. Yamba Godungku yurranga junkurr dajin, yurra kari milka-jananka Dubundu. Godungku yurrarin ngulkurrduku kujilkuda, yala nyulu promiseimbungan. Kaki yurra buyunmanka, Godundu milka-janay. Nyulu yurranga junkurr dajilda, yurra buyun bawanka, junkayku bundanka, munamanka Dubunku.

¹⁴ Ngayku jawun-karra, nyaka. Yinya junjuy ngurma idol bama balu Godkuda, yinya junjuy makuku-bawa. Yinya junjuy kari kuji, kari buyay-mana. Bawarrku. ¹⁵ Yurra binal. Yurra junkaynjaku milkabu wukurril. Yurra binal ngayu junkaynjaku balkan-balkal. ¹⁶ Ngana communion nukal, ngana God thankim-bungal cupmunku. Ngana cupmun nukal, Christangka nyuluku mula dajil ngananga. Ngana mayi bread dumbarril, nukal, Christangka nyuluku bangkarr dajil ngananga. Yinyamundu ngana nyubunmal. ¹⁷ Mayi bread nyubunku. Yinya mayi bread nyubun ngananga, wubulbuku. Ngana wubulku nyubunman, Jesusanka. Ngana wubulduku nyubun mayi nukal, milbilda ngana jawun-karrakuda Jesusanka, nyubunkuda.

¹⁸ Bama Jew-warra milkabu wukurrika. Jana

minya wundinya, kuljinga yijarrinya, wayjunyu, Godundu dajinka. Yinyamun jana yinya minya murubuku nukanya, maja-majangka Godundumunku bayanka, bamangka yinya minya dajinya. Jana murubuku nukanya, murubuku God buyay-maninya. ¹⁹ Ngayu wanyurrinku yurranda balkan junjuy ngurma idol bawanka? Kanbal balu junjuy ngurma idol juran, yamba juran kari. Kanbalda balu ngulkurr minya dajinka yinyanda junjuymbu. Kari. Yinya ngulkurr kari, buyun. ²⁰ Yala ngayu wanyurrinku balkan yinya junjuy bawanka? Kaki bamangka mayi dajil yinyamba junjuymbu, jana dubu-dubundukuda dajil. Godundu kari. Dubu-dubundu. Ngayu wawu kari yurra murubuku mayi nukanka, Dubundumunji bamanji. Wawu kari yurra yalaku Dubu buyay-maninka. ²¹ Yurra kari jambul buyay-manil, Maja God, Dubu. Kari jambul wukurri. Yurra kari Majandamun Christandamun cupmun nukal, yala-yala Dubundumun cupmun nukal. Yurra kari Majandamunbu tablebu mayi nukal, yala-yala Dubundumunbu tablebu mayi nukal. ²² Kaki ngana Godundumun jurrkiji Dubundu, God kuli-kaday ngananka. Ngana kari yalaku buyun balka. Ngana junkurrji kari, Godku junkurrji.

²³ Kanbal wadu-wadu janaku balkaway, "Ngayu wawubu, ngayu balkalkuda." Yinya nguba yurranda milkanga kadan. Kaki yurra yala balkaway, yinya ngulkurr kari yurranka. Kaki yurra yurrangaku way dungay, God bawanji, yindu-yindu kari helpim-bunganji baja.

²⁴ Nganaku kari nyajijika. Yindu-yindu nyaka,

helpim-bunga; yindu-yinduynku wawumaka.

²⁵ Kaki yurra minya maninka storemun, yalada, manada. Kari babajika yinyaynka minyak, nguba bamangka dajin yinyaymba junjuymbu, nguba kari. Kari babajika. Yalada. Yinya minya manada, nukada. ²⁶ Yalada yinya minya nukanka, Godungku wubulku balkanya. Bubu, jiri, minya, juku, wubulku nyungukuda, nyulu balkanya. Nyuluku wubulku ngananga dajin, nukanka.

²⁷ Nyubunyinja bamangka nguba yunun kunjaj, mayinga nukajinka nyungunji. Nyulu nguba Christian kari. Kaki yundu wawu dunganka, yalada, dungay, nyungunji mayinga nukajika nyunguwunbu bayanba. Kari babajika, "Yala yurra yinya minya dajin junjuymbu ngurmanga idolbu or kari?" Kari babajika, nukada. ²⁸ Yamba Christianangka nguba yunundu balkal, "Yinya minya bamangka dajin ngurmanga." Yundu binalda bamangka yinya minya ngurmanga dajin, yinyaynka kari nuka. Kaki yundu nukalda, yinya Christian milka-bujarmal, balu yundu buyunman, yinya minya nukanya. ²⁹ Nyulu balu yundu buyunmal, nukanya. Yinyaynka yundu kari nuka, nyungunku. Yinya Christian nguba kariku ngulkurrku binalman Godunku. Yundu nukal, yinyamun nyulu nguba yalarrku nukanka.

Yamba yundu yunduku nguba waduwadubuku balkal, "Yinya minya ngulkurr, ngayu wawubu nukanka. Ngayu nyungundu kari milka-janay. Ngayu nukanka, nyungun bayjalkuda. ³⁰ Kaki ngayu God minyak, thankim-bungal, bamangka nganya kari nyuya,

yinya minya nukanya.” Yundu nguba yala balkal.

³¹ Yamba ngayu balkal, “Kaki yundu nukanka, yundu milkanga Godunjiku bunday, nukajika. Kaki yundu anything balkanka, yundu milkanga Godunjiku bunday, nyungun wuljaljiku buyaymana. ³² Yurra wubulku junkayku bundarika. Kari buyunmaka. Kari kuli daya bamanda Jew-warranda, bamanda Gentile-warranda, yindu-yinduymbu Christiananda. Kaki jana yurranin nyajil buyunmanya, jana nguba kari junkayku bundanka baja. ³³ Yurra nganya wukurrika. Ngayu bama wubulku wawurr-wawurrbunganka. Ngayu yindu-yinduynku wawumal, kari nyajiji ngayuku. Ngayu yalada. Ngayu yindu-yindu helpim-bunganka, jana Godundu jurrkijinka, wuljaljiku juranku nyungunji bundanka.

11

¹ Yurra nganya wukurrika, yala ngayu Christ wukurril.

Jalbu-jalbu dukul nandajika churchmunbu.

² Ngayu yurranin ngadiku binal-bungan. Yurra ngaykundu milka-janan, kuku ngaykundumun milkanga kujin, wukurrin. Ngayu yinyaynka wawurr-wawurrmaniji. ³ Ngayu wawu yurra binalmanka maja-karranka. Christ, nyulu maja yalbay, dingkar-dingkaranka. Jalbumu maja nyungu dunyu. Christamu maja God. ⁴ Ngana Christian yalaku: kaki dingkar churchmunbu dukul wandujiku praymal, yinya yala nyulu Jesus Christ buyun-damal. Kaki

nyulu churchmunbu Godumu kuku dukul wandujiku balkal, yinya yala nyulu Jesus Christ buyun-damal. ⁵ Yamba jalbu dukul nandajika, praymanijinka, Godumu kuku balkanka. Kaki nyulu dukul kari nandaji churchmunbu, nyulu buyun. Nyulu dunyu buyun-damalda. Ngana bama yalaku, jalbu buyun mungka yakajinyarrku. ⁶ Kaki jalbu churchmunbu dukul kari nandaji, nyulu yalarrku mungka yakajika. Kari. Nyulu mungka kari yakajika, dukul nandajika. Kaki nyulu churchmunbu bundanday dukul bunjal, nyulu murru-kadaykuda. Nyulu dukul nandajika. ⁷ Dingkar dukul kari nandajika churchmunbu, nyulu majamanya junjuy-junjuynku wubulkuku yala God. Godungku dingkar balkan Godundu milka-jananka. Godungku jalbu balkan dingkaranda milka-jananka. ⁸ Godungku dingkar Adamngarr balkan. Nyulu jalbu Eve balkanda bajibaymun yinkanmun dingkarandamun. Nyulu dingkar kari balkan jalbundumun. Kari. Jalbu balkan dingkarandamun. ⁹ Godungku jalbu balkan, jalbungku dingkar helpim-bunganka. Godungku dingkar kari balkan, jalbunku. ¹⁰ Yinyaynka jalbu-jalbu churchmunbu bundarika dukul nandajinya. Yinyamundu jana milbil jananga maja dunyu. Angel-angelangka jananin nyajil, wawurr-wawurrmanijida. ¹¹ Kari. Ngana Maja Jesus wukuril. Nyulu wawu ngana helpim-bungawanka. Dingkarangka Christianangka jalbu helpim-bunga; jalbungku Christianangka dingkar helpim-bunga. ¹² Godungku jalbu Eve dingkarandamun bajibaymun balkankuda.

Yamba yinyamun dingkar wubulku balkajin jalbundumun. Godungkuku wubulku balkan, dingkar-dingkar, jalbu-jalbu.

¹³ Milkabu wukurrika. Jalbu churchmunbu praymaniji, nyulu dukul nandajika or kari? Nandajikakuda. ¹⁴ Ngana yalaku, dingkar-dingkar mungka yakajika, mungka kulkaku bundanka. Kaki ngana dingkar mungka kalbali nyajil, balu nyulu yala jalbu. ¹⁵ Yamba jalbu wawurr-wawurrmaniji mungkaka kalbaliynka nyunguwunku. Godungku mungka kalbali jalbumu dajin, dukul nandajinka. ¹⁶ Kanbalda nguba yinya kuku wawu kari wukurrinka, nguba kuli-kaday yinyaynka kukuku. Yamba ngana wawu yurra binalmanka Godumu church yalaku. Godumu bama wubulku yalaku.

Kuku Holy Communionmunku.

¹⁷ Yala, ngayu kuku yindu yurranda balkankada. Ngayu milka-bujarman, kuku buyun yurranka nyajinya. Yurra churchmunbu meetingmanka, yurra kari ngulkurmal yindu-yinduynku, kari junkurri-bungaway. ¹⁸ Ngayu yinya kuku nyajin. Yurra churchmunbu murumari, kurru-jindawayda. Yurra ngami-ngamiku bundari, jawun-jawunku kari bundarinya. Ngaykundu milkanga kadan, yinya kuku yurranka nguba manubajakuda. ¹⁹ Kaki bamangka Godumu kuku wukurrinka, jana walu-yindumal yindu-yinduynku. Yindu-yinduyngku nyajilda, binalmalda, yinyarrinyangka bamangka Godumu kuku ngulkurrduku wukurrinya. ²⁰ Yurra murumari,

God buyay-maninka, Communion nukanya. Yamba yurra nyungun kari junkaynjaku buyay-manil. Yurra kari wawumal yindu-yinduynku, kari nyubun-nyubunku nukal. ²¹ Yurra kanbalda mayi jirray nukal, yanjimalkuda, yamba kanbal dakwuyku bunday. Yurra kanbalda yira wine jirray nukal, drunkmanijikuda. ²² Yurra wadu-wadu, buyunman. Kaki yurra yalaku bunday, yindu-yindu bayjanya, ngayu yurranin kari buyay-manil, kari wawurr-wawurrmaniji yurranka. Yurra mayinga nukajika yurrawunbuku bayanba. Wawumaka Godundumunku bamanka yindu-yinduynku, jananga mayi wambajika, mayi-karinga. Kaki jana mayi-kariku bunday, jana murru-kadanji.

²³ Ngayu yurranda balkan yinya kuku ngayu Majandamun Jesusandamun manin, yinya kuku Communionmunku. Ngadiku Judasangka Maja Jesus mambarrin buliman-bulimananda. Maja-jangka Jesusangka yala-yala wujurrbu mayi bread manin tablemun. ²⁴ Jesusangka mayi bread manin, God thankim-bungan, bread dumbarrin, jawun-karranda dajin, yalaman, “Yanyu ngayku bangkarr, ngayu yurranka dajijin. Nuka, nganya milkabu kujinka ngayu yurranka wulanyamunku.” Jana murubuku nukaynda. ²⁵ Nyulu yalarrku cup yiraji wineji manin, God thankim-bungan, jananda dajin. Nyulu yalaman, “Godungku promise dajin bamanda. Yanyumundu cupmundu milbil Godumu promise. Ngayku mula warri, yinya promise manubajamanka. Nuka, nganya milkanga kujinka.”

²⁶ Yurra yalaku nukal-nuka, until Maja Jesus

Christ kadanyamunku. Yalaku nukanyamundu bama yindu-yindu binal-bunganka, Jesus ngananka wulankuda. ²⁷ Ngana must wawu-dayirrdaku nuka, junkaynjaku. Ngana kari wadu-wadubuku nuka. Ngana nguba buyun-buyunku kari mala-yirrkkan, nguba buyunman, nguba kuli kujil dukulbu. Kaki ngana yalaku wawu-buyunduku nukal, ngana Majamu Jesusamu bangkarr, mula buyun-damalkuda. ²⁸ Yinyaynka ngana must nganaku nyajijika, nguba buyun-damanya. Ngana must buyunmun jurrkijika, nukajinjiku. Ngana must mumbarabuku milkabu wukurrika Jesusamu mula, bangkarr, yalaku nuka. ²⁹ Bamangka nguba nukal, yamba Jesus bayjal. Jana must binalmaka Jesusandamunku bangkarrka, mulaka, nukanjiku. Kaki bamangka yinya bayjal, nukanjiku, Godungku nyungun buyun-damal. ³⁰ Yinyaynka yurra kanbal kimaman, bambayman. Kanbal wulaynda, yalaku wawu-buyunduku nukanya. ³¹ Ngana nganaku jakalba mumbarku nyajijika, nukada. Kaki ngana mumbarku nyajiji, junkayku bundanka, Godungku ngananin kari buyun-damal baja. Ngana nguba buyun-daman. Ngana must Godundungurr mala-yirrkay, babajika buyun-buyun kidanka. Yinyamun nukada. Kaki ngana yalaku nyajiji, Godungku ngananin kari buyun-damal baja. ³² Kari. Kaki Maja Jesus Christangka ngananin buyun-damal, punishim-bungal, nyulu ngananin binal-bungalkuda, ngana junkayku bundanka baja. Nyulu wawu kari ngananin yunganka bada-bada bayanga bamanji

buyunyunji yindu-yinduynji. Yinyaynka nyulu buyun-damal, punishim-bungal, ngananin binal-bunganka, ngana junkayku bundanka baja.

³³ Yala, yurra. Kaki yurra murumari Communion nukanka, kanbal kuji, murubuku nukanka.

³⁴ Kaki kanbal dakwuy, jana bayanbaku mayi nuka, kadanjiku. Kari jumbunku kadarika churchmunbu, Godungku buyun-damanji.

Yala, ngayu yurranda kaday, ngayu kuku yindu dajil.

12

Godundumundu Wawubu ngananda junkurr dajil.

¹ Yurra, ngayu balkalda Godundumundu Wawubu ngananga junkurr dajinka, nyungu work balkanka. Ngayu wawu yurra yinyaynka binalmanka, wawu kari yurrangan nyajinka ngangkarinya Godundumunkuku junkurrku, nyunguwunku workmunku. ² Yurra binal, yurra Jesusanda mambarrijinjiku, yurra kari milkanga Godunjiku bundarin. Yurra junjuy ngurma idol wubul manin, jananin buyay-manin, balu Godkuda. Yurra junjuymbu ngurmanga idolbu yindu-yinduymbu dungarin, buyay-maninka. Yamba jana juran kari, kukuji kari. ³ Ngayu wawu yurra binalmanka bamanka kukujinka. Kaki bamangka buyun balkal Jesusanka, yurra binalda, Godundumundu Wawubu yinyayanda bamanda yinya kuku kari dajin. Bamangka nguba balkal, "Jesus ngayku majakuda, ngayu nyungundu mambarrijiyarrku." Yinyaynka

kukuku yurra binalda, Godundumundu Wawubu yinyayanda bamanda yinya kuku dajinkuda.

⁴ Godundumundu Wawubu nyunguwunbu bamanga junkurr dajin, work walu-yindu walu-yindu balkanka. Godumu work walu-yindu walu-yindu, yamba nyubunyinjaku yinya junkurr dajil, Godundumundu Wawubuku.

⁵ Godundumundu bamangka nyungu work walu-yindu walu-yindu balkal, yamba jananga maja nyubunku, Jesusku.

⁶ Godundumundu bamangka nyungu work walu-yindu walu-yindu balkal, yamba Godungkuku junkurr dajil, ngana nyungu work balkanka. Ngana nyungu work balkalda, nyunguwundu junkurrdu.

⁷ Godundumundu Wawubu ngananga wubulbuku junkurr dajil, ngana yindu-yinduynji helpim-bungawanka.

⁸ Godundumundu Wawubu nyungu bama nyubun binal-bungal Godunku. Yinya bama binal Godunku, Godunku bamanda kanbalba balkalda. Godundumundu Wawubu nyungu bama yindu binal-bungal nyunguwunku kukuku, yinyangka bamangka yindu-yindu ngulkurrduku binal-bunganka Godundumunku kukuku.

⁹ Godundumundu Wawubu yinduymbu junkurr dajil, nyulu Godundu mambarrijinkarrkukuda, kari warmbinka. Godundumundu Wawubu yinduymbu junkurr dajil, bambay-bambay ngulkurr-bunganka.

¹⁰ Godundumundu Wawubu yinduymbu junkurr dajil, junjuy-junjuy yalbay miracle balkanka. Godundumundu Wawubu yinduymbu junkurr

dajil, kuku Godundumun balkanka kanbalba. Godundumundu Wawubu yinduymbu junkurr dajil, yinya bama binalmanka bamangka yinduynju nguba Godumu kuku balkan-balkal, nguba Dubumu kuku balkan-balkal. Godundumundu Wawubu yinduymbu junkurr dajil, kukubu walu-yinduynju balkanka, God buyay-maninka baja. Godundumundu Wawubu yinduymbu junkurr dajil, yinya kuku walu-yindu milkanga-bunganka. ¹¹ Godundumundu Wawubuku ngananda junkurr dajil, nyungu work walu-yindu walu-yindu balkanka. Nyubuninjaku dajil, Godundumundu Wawubuku. Nyuluku wawubu bamanda dajinka, nyulu yalaku dajilkuda.

Ngana yala bangkarr nyubunku.

¹² Bangkarr nyubunku, yamba part wubul, miyil, milka, jina, mara, yalaku. Ngana Godumu bama yala Jesusamu bangkarr. Nyungu bangkarr nyubunku, yamba nyungu bama wubul. ¹³ Ngana kanbal bama Jew-warra, kanbal Gentile-warra. Ngana kanbal slave-warra, kanbal kari. Yamba Godumu Wawu nganandamunbu dukurrbu walan, ngananin nyubunbunganka. Ngana Godumu bama wubul, yamba nyubunman, Godundumunku Wawuku. Yinyamun ngana kunaman nyunguwunji Wawuji, nyungu Wawu bundayarrku nganandamunbu wawungu.

¹⁴ Bamanga bangkarr nyubunku, yamba part wubul bajaku. Mara, jina, bujil, yalaku.

¹⁵ Jinabu nguba nyuluku balkal, "Ngayu mara

kari, yinyaynka ngayu bangkarrka kari.” Kari, nyulu still bangkarrkaku. Yinya kuku buyun, bama jinajiku bundanka, jinabu dunganka baja. ¹⁶ Milkabu nguba nyuluku balkal, “Ngayu miyil kari, yinyaynka ngayu bangkarrka kari.” Kari, nyulu still bangkarrkaku. Yinya kuku buyun. Bama milkajiku bundanka, milkabu nyajinka baja. ¹⁷ Bama nguba milka kari, nguba mara kari, nguba jina kari. Nguba miyiljiku bunday. Kaki miyiljiku bunday, nyulu kari milkabu nyajil, milka-karibu. Nyulu nguba milkajiku, jina kari, mara kari, bujil kari. Kaki nyulu milkajiku bunday, nyulu kari nyumal, bujil-karibu. ¹⁸ Kari. Yala kari. Godungku ngananin balkan, bangkarr, bajibay, milka, miyil, bujil, jina, mara, wubulku balkan, yala nyuluku wawuman. Balkan, work dajin wubulbuku. ¹⁹ Bama nguba miyiljiku bunday, jina kari, mara kari, milka kari, bujil kari, yalaku. Nyubunku miyilku, bangkarr kari, miyilku. ²⁰ Yamba bama yala kari. Bama bunday, milkaji, miyilji, jinaji, maraji, wubuljiku. Nyulu wubuljiku yalaku bunday, yamba bama nyubunku.

²¹ Miyilda maranda kari balkal, “Ngayu yununku wawu kari.” Dukuldu jinanda kari balkal, “Ngayu yununku wawu kari.” Kari. Kari yalaku balkal. ²² Kanbal balu kanbal parts buyun, junkurrji kari. Yamba yinya parts ngulkurr, jananga work balkanka. ²³ Buyun bamanka, nyulu kanbal parts nyajinka. Ngana wawu kari murru-kadanka. Yinyaynka ngana kambi didal, bamangka kanbal parts kari nyajinka.

24-25 Yalada bamangka kanbal nyajinka, mara, walu, jina. Ngana kari kambibu nandaji, mara, walu, jina, yalaku. Kari. Godungku wubulku ngulkurr balkan. Ngana nguba balu kanbal buyun. Yamba Godungku wubulku ngulkurr balkanya, ngana wubulku ngulkurrku kujijika. Yinya yala Godumu bama. Ngana nyubunku, Godumu jawun-karra nyubunku. Yinyaynka ngana yindu-yinduynku wawumaka, jawun-jawunku bundarika. Milkanga kari kuji Godumu bama yindu jarra buyun. Kari. Nyulu Godumukuda, nyungunku wawumaka. Ngana nyungun kari bayja, kari kuli daya nyungundu. Ngana wubulku ngulkurrku nyajiwaka. ²⁶ Godumu bama nyubun nguba milka-bujar. Yinyaynka ngana Godumu bama kanbal nyungunji muruku milka-bujarmaka. Bamangka yinduynju nguba Godumu bama yindu buyay-manil. Yinya Godumu bama wawurr-wawurrmalda. Yinyaynka ngana Godumu bama kanbal nyungunji muruku wawurr-wawurrmanijika.

²⁷ Yurra wubulku yala Jesus Christamu bangkarr, nyubun yala nyungu mara, yindu yala nyungu jina, yindu yala nyungu miyil, yalaku. Ngana wubulku yalaku, nyungu work walu-yindu walu-yindu balkanka. ²⁸ Godungku nyunguwunbu bamanda wubulbuku work dajin, walu-yindu walu-yindu. Kanbalba work jirray dajin, nyulu janandin apostle-bungan, Jesusangka janandin yunganya. Kanbalba work jarra buban, nyulu janandin prophet-bungan. Jana kukuji Godundumunji dungari. Kanbalba work jarra buban, nyulu janandin teacher-bungan. Jana

bama Godundumunku kukuku binal-bungal. Kanbalba nyulu junkurr dajin, jana junjuy-junjuy yalbay miracle balkanka. Kanbalba nyulu junkurr dajin, jana bambay-bambay ngulkurr-bunganka. Kanbalba nyulu junkurr dajin, jana yindu-yindu helpim-bunganka. Kanbalba nyulu junkurr dajin, jana majamanka, yindu-yindu helpim-bunganka workmanka. Kanbalba nyulu junkurr dajin, jana kukubu walu-yinduynju balkanka, God buyay-maninka. ²⁹ Ngana work walu-yindu walu-yindu balkalkuda. Jesusangka nyungu bama wubulku kari apostles-bungan, nyungu work balkanka. Kanbalku. Godungku nyungu bama wubulku kari prophet-bungan, jana kukuji nyungundumun dunganka. Kanbalku. Nyulu nyungu bama wubulku kari yungan nyunguwunku kukuku binal-bunganka. Kanbalku. Nyulu kari wubulbuku junkurr dajin, jana junjuy yalbay miracle balkanka nyunguwundu junkurrdu. Kanbalbaku. ³⁰ Nyulu kari wubulbuku junkurr dajin, jana bambay-bambay ngulkurr-bunganka. Kanbalbaku. Nyulu kari wubulbuku junkurr dajin kukubu walu-yinduynju God buyay-maninka. Kari. Kanbalbaku. Nyulu wawu kari wubulduku bamanda yinya kuku milkangabunganka. Kanbaldaku. Ngana Godumu work walu-yindu walu-yindu balkalkuda. ³¹ Yurra Godundumunku workmunku jirraynka wawumaka, bama yindu-yindu binal-bunganka Jesusanka, jana nyungundu mambarrijinka, jana junkurr-jananka buyunku.

Kari. Ngayu yurranda balkalda wanjarrku

ngulkurr bajaku bundanka. Yurra yinya way wukurrika.

13

Ngana must yindu-yinduynku wawumaka.

¹ Ngana must yindu-yinduynku wawumaka. Ngayu nguba kuku walu-yindu walu-yindu balkal, kuku bamamu yindu-yinduymbu. Ngayu nguba angel-angelandumdu kukubu balkal. Kaki ngayu yindu-yinduynku kari wawumal, ngayu wumbabukuda balkal. God ngaykunku kari wawurr-wawurrmalda. Kaki ngayu yalaku, ngayu yala dingkil-dingkil dudan-dudajinya, yala drum dudan-dudajinya. ² Ngayu nguba kuku Godundumun ngulkurrduku balkal. Ngayu nguba binal wubulkuku Godungku jakalbaku kiraynjaku kujin. Ngayu nguba wubulkuku binal. Ngayu nguba yalaku bundanday, yamba nguba bamanka kari wawumal. Kaki ngayu bamanka kari wawumal, ngayu wumbakuda yalaku bunday. God ngaykunku kari wawurr-wawurrmalda. Ngayu nguba God believeimbungalarrkukuda, manjal jurrkinka. Ngayu nguba yalaku bunday, yamba nguba bamanka kari wawumal. Kaki ngayu bamanka kari wawumal, ngayu wumbakuda yalaku bunday. God ngaykunku kari wawurr-wawurrmalda. ³ Ngayu nguba wubulku yindu-yinduymbu dajil, money wubulku, yamba-yamba wubulku. Nguba

wubulku dajil, yamba nguba bamanka wawu-karimal. Kaki yalaku bunday, ngayu wumbabukukuda dajil. God ngaykunku kari wawurr-wawurrmalda. Bamangka nguba nganya mam-barrinka Godundumun jurrkijinka. Yamba ngayu nguba junkurr-janay. Jana yinyaynka nguba nganya wayjunku, yarkinkaku kuninka. Jana nguba nganya wayjul, yamba ngayu nguba bamanka wawu kari. Kaki yalaku wulay, ngayu wumbakukuda wulay, God ngaykunku kari wawurr-wawurrmalda.

⁴ Yindu-yinduynku wawumaka yalaku. Kari jinbalku kuli-kaday jananka. Jananka manun-manunmaka. Kari ngura-nyaka. Kari bulmbuymaka. ⁵ Kari majanguy bunday, kari flash-balamaka. Yindu-yindu kari bayja. Jananda milka-janay. Yunduku kari nyajijika; yindu-yindu nyaka. Kari dukul-dandimaka. Bamanda kari kuli-murubuku balka. Ngulkurrduku balka. Kari kulijiku milkanga bunday. Milka-wulay, kari mana baja. Kaki yurra yalaku bunday, yurra bamanka wawumal. ⁶ Kaki bamangka buyundamal, kari wawurr-wawurrmakada. Kaki bamangka manubajabuku balkal, wawurr-wawurrmakada. Kaki bama junkayku bunday, wawurr-wawurrmakada. Kaki yurra yalamal, yurra bamanka wawumal. ⁷ Kaki bama buyunmal baja, buyunmal baja, ngana nyungunku still wawumalmaka. Nyungun kari bawa. Ngana milkanga kuji, "Nyulu nguba juma ngulkurrmalkuda." Nyulu nguba ngulkurrmal, nguba kari. Yalada, ngana

nyungunku still wawumaka, nyungun still kuji, nyulu ngulkurrmanka baja.

⁸ Wuljaljiku wawumaka, kari kunbay. Godungku kanbalba ngananda junkurr dajin, nyungu kuku balkanka bamanda. Nyulu kanbalba ngananda junkurr dajin, nyunguwunku kukuku ngulkurrku binalmanka. Nyulu kanbalba ngananda junkurr dajin, kukubu walu-yinduynju balkanka, God buyay-maninka. Yamba juma ngana kunbari, ngana kari yalaku bundari baja. Yamba ngana kari kunbari wawumanya. Ngana wuljaljiku yindu-yinduynku wawumaka baja. ⁹ Ngana bama kari binalmalarrku Godundumunku kukuku, bubanku binal. Ngana bama bajaku. Ngana Godumu kuku balkalkuda, yamba bubanku binal Godunku. ¹⁰ Yamba juma Jesus kaday baja. Nyulu kaday baja, ngana wubulku binalmalarrku, wubulkuku binal. Ngana bamanda kari milka-janay baja, binal-bunganya.

¹¹ Ngayu karrkayku balkawan yala karrkay, milkanga kadan yala karrkayanda, milkabu wukurrin yala karrkayangka. Ngayu yalbaymaynda, karrkay karida. Ngayu yalbayku bundayda, balkaway yala jaba-jaba, milkabu wukurril yala jaba-jabangka. ¹² Ngana Godunku bubanku binal, yala karrkay bubanku binal. Yinya yala ngana windowburr burkuldurr nyajil, dayirr kari. Kari ngulkurrduku nyajil. Yinya yala ngana Godunku bubanku binal. Yamba juma Jesus kaday baja. Yinyamun ngana ngulkurrduku nyajilarrku, binalmalarrku yala God ngananka binalarrku.

13 Bama bamanka wawumal, kari kunbay. Bamangka God believeim-bungal, kari kunbay. Bamangka Jesus kujil, kari kunbay. Kaki bama yalaku bunday, ngulkurr. Yamba yanyu kuku jirray bajaku; bama must bamanka wawumaka. Yinya kuku jirray bajaku.

14

Ngana Godundumunbu Wawungu babaji ngananin helpim-bunganka, Godumu work balkanka.

¹ Ngana must junkurr-muruku wawumaka, Godunku, yindu-yinduynku. Godundu yalar-rku babajika junkurr dajinka, nyungu work balkanka. Babajika junkurr dajinka, nyungu kuku balkanka, nyungu work yindu-yindu balkanka. ² Kanbalda bamangka balkal kukubu walu-yinduynju, God buyay-maninka. Jana Godunjiku balkaway, bamanji kari. Bama kanbal yinyaynka kukuku binal kari. Nyulu bama yala kirayku balkaway, Godundumundu Wawundumundu junkurrdu. ³ Yamba bamangka Godumu kuku balkal, nyulu bamandaku balkal, jananin junkurrji-bunganka, wawu-ngulkurr-bunganka, wawurr-wawurr-bunganka jana Jesus junkurr-murubuku wukurrinka. ⁴ Kaki bamangka kukubu walu-yinduynju balkal God buyay-maninka, nyulu nyuluku junkurrji-bungaji. Kari. Kaki bamangka Godumu kuku balkal, nyulu Godumu bama junkurrji-bungal.

⁵ Ngayu wawu yurra kukubu walu-yinduynju balkanka, God buyay-maninka. Yamba ngayu

wawu jirray yurra bamanda Godumu kuku balkanka. Yinya ngulkurr bajaku yurranka. Kaki bamangka Godumu kuku balkal bamanda, nyulu jarra jirray bamanka kukubu waluyinduynju balkanka, God buyay-maninka. Bama nguba kukubu waluyinduynju balkal, God buyay-maninka. Yinyamun nguba yinduynju bamangka yinya kuku bamanda milkangabungal. Yinya ngulkurr, jananin binalbunganka. ⁶ Kaki ngayu balkal kukubu waluyinduynju, God buyay-maninka, ngayu yurranin kari helpim-bungal junkurr-jananka. Yurra yinyaynka kukuku binal kari. Kaki ngayu yurranin junkurrji-bunganka, ngayu yurranda yurrawundu kukubu mumbarabuku balkal Godumu kuku. Kaki ngayu Godundumunku kukuku ngulkurrduku binal-bungal, yurra junkurrjimalda.

⁷ Yinya yala bamangka gitar balkal. Kaki bama guitarka binal kari, nyulu buyun-buyun gitar balkal. Bama yindu-yindu nguba badinka gitarji. Yamba jana binal kari wanyu song nyulu balkal, nyulu buyun-buyun balkanya. ⁸ Soldier-soldier nguba mabarrba dungarinka. Janawundu majangka horn yaykarrdaku balkal, jananin kunjanka mabarrka. Kaki nyulu kari mumbarabuku balkal, jana kari ready-mal, mabarrba dunganka. ⁹ Yinya yala bamangka kukubu yinduynju balkal, God buyay-maninka. Bamangka nyajil, yamba binal kari yinyaynka kukuku. Yinya kuku milkannga kari walal, kunbaykuda. ¹⁰ Bama yir-
ingcurr, bundanday bubungu yindu-yinduymbu.

Jana kukubu walu-yindu walu-yinduynju balkal. Bama nyubunyinka bubuk, jana janangaku kuku nyajil, jana kukuku binalkuda. ¹¹ Ngayu nguba bubungu yinduymbu dungay. Yamba ngayu yinyaynka kukuku binal kari. Jana nganya nyajil, ngarrbal. Ngayu janandin nya-jil, ngarrbal-ngarrbal. ¹² Yurra wawu junkurr maninka Godundumun Wawundumun. Nyungundu junkurrku babajikada, yundu Godumu bama junkurrji-bunganka. Janandin binal-bunga, kukubu janawunduku. Yinyamundu janandin junkurrji-bungakuda. Yindu janandin helpim-bungalda, dandiku jananka Dubunku.

¹³ Kaki bamangka kukubu walu-yinduynju balkal, God buyay-maninka, nyulu Godundu babajika, “Ngaykundu milkanga-bunga yinya kuku, ngayu kanbalba balkanka.” ¹⁴ Ngayu nguba kukubu walu-yinduynju balkal, God buyay-maninka. Ngayku wawu Godunji balkawaykuda, yamba ngayu yinyaynka kukuku binal kari. ¹⁵ Ngayu wanjarrmalda? Ngayu Godunji balkaway kukubu walu-yinduynju. Ngayu yalar-ruku nyungunji balkaway kukubu ngaykuwundu ngaykuwunmun dukulmun. Ngayu Godunku wulngku badi kukubu walu-yinduynju. Ngayu yalarrku wulngku badi ngaykuwundu kukubu, ngayu binalmanka. ¹⁶ Kaki yundu kukubu walu-yinduynju God buyay-manil, bamangka yinduynju can't yununji God buyay-manil, nyulu yinyaynka kukuku binal kari. Bamangka yinduynju can't yununji God thankim-bungal, nyulu yinyaynka kukuku binal kari. ¹⁷ Yundu nguba yinyamundu kukubu walu-yinduynju God

ngulkurrduku thankim-bungal. Yamba yundu yinyamundu yindu kari helpim-bungal, nyulu yinyaynka kukuku binal kari.

¹⁸ Ngayu God thankim-bungal, ngayu yarbar-rka kukubu walu-yinduynju nyungun buyay-maninya. Yurra yalaku sometimes balkal, yamba ngayu yarbarrrka yalaku balkal-balkal.

¹⁹ Yamba ngayu wawu kari churchmunbu balkanka kukubu walu-yinduynju, God buyay-maninka. Kaki ngayu ngadingka yalaku balkal, yinyamundu Godumu bama kari junkurrjibungal. Kari. Ngayu bamandamundu kukubu balkanka. Ngayu nguba buban balkal, yamba yinyamundu bubanda kukubu bama helpimbungal, jana binalmanya.

²⁰ Yurra, kari milkabu wukurrika yala kaykay-kaykayangka. Mumbarabuku milkabu wukurrika, junkaynjaku. Buyun bawa. Ngawa binal kari buyunmanka, nyulu ngawakuda. Yurra yalaku bundarika, binal-karimaka buyunmanka. Yamba jaba-jabamaka milkabu wukurrinka. ²¹ Godumu kuku yalaku; Majangka Godungku balkan,

“Ngayu bamanda Jew-warranda yungal bama yindu-yindumun bubumun. Jana janawundu kukubu Jew-warranda ngayku kuku balkal. Yamba Jew-warra ngaykuwunbu kukungu wawu kari milkanjananka.”

²² Yinya Godumu kuku. Yinyaynka ngayu yalaku milkabu wukurril. Bama binal kari Godunku, nyulu nguba Godumu bama nyajil God buyay-maninya kukubu walu-yinduynju. Nyulu nguba

nyuluku balkal, “God junkurrji bajaku, nyulu yinya kuku dajin nyunguwunbu bamanda.” Yamba yinyamundu kukubu Godumu bama kari helpim-bungal. Kaki bamangka Godumu bama wawu helpim-bunganka, nyulu Godundumunku kukuku mumbarabuku binal-bungal.

²³ Yurra nguba murumari meetingmanka. Yurra nguba wubulduku kukubu walu-yinduynju murubuku balkal, nyurra-bakamal. Nguba yindu kaday, nyulu Godunku binal kari. Nyulu nyurra nyajil, nyuluku balkal, “Jana kiru-kari bajaku.” ²⁴ Kari. Yala kari. Yurra nguba murumari, meetingmanka. Yurra nguba Godumu kuku balkal, yinyaynka kukuku mumbarabuku binal-bungal. Nguba yindu kaday, nyulu Godunku binal kari. Nyulu Godumu kuku nyajil, nyulu binalda nyulu buyunmankuda. ²⁵ Nyulu binalda, nyulu buyun kujin dukulbu, wawungu. Nyulu murru-kadayda, Godundu mambarrijida, Godungku buyun-buyun kidanka nyungundumun. Nyulu God thankim-bungalda, buyay-manilda. Nyulu yurranda balkalda, “God yurranjikuda.” Yurra yinyaynka Godumu kuku mumbarabuku balka.

Mumbarmaka churchmunbu.

²⁶ Yala, yurra murumari meetingmanka, helpim-bungawaka, junkurrji-bungawaka. Nyubun wulngku badi Godunku. Yinduynju Godundumunku kukuku binal-bunga. Godungku yinduymbu kuku dajil, kanbalba balkanka. Yinduynju kukubu walu-yinduynju balka, God buyay-maninka. Yinduynju yinya

kuku milkanga-bunga kanbalba. Yinyamundu yurra wubulku junkurrji-bungawaka. ²⁷ Yurra wubulduku kari balka kukubu walu-yinduynju, God buyay-maninka. Nguba jambuliynjaku, nguba kulurubuku. Nyubun-nyubunduku balka, kari murubuku. Yinduynju must milkanga-bunga, kanbal binalmanka. ²⁸ Kaki bama yamba-kari milkanga-bunganka, yinduynju kari balka kukubu walu-yinduynju. Nyulu jankaku bunday, Godunji balkawaka jankaku. ²⁹ Wubulduku kari Godundumunku kukuku binal-bunga. Jambuliynjaku, nguba kulurubuku. Kanbalda mumbarabuku nyaka, bula nguba ngulkurrduku binal-bungal, nguba kari. ³⁰ Nyubunynja balkal-balkal, yinduynju nguba kuku manilda Godundumun. Nyulu balkal-balkawanya, nyulu jankamakada, yinduynju kuku Godundumun balkanka kanbalba. ³¹ Yinyaynka yurra Godumu kuku nyubun-nyubunynjaku balka. Yinyaynka yurra wubulku binalmal, junkurrjimal, munamal. ³² Kaki bamangka kuku manil Godundumun, nyulu nguba kari jinbaldaku balka. Nguba ngulkurr jakalba yindu kujinka, yinyamun balka. ³³ God wawu kari yurra murubuku balkanka, wawu kari yurra nyurra-nyurramanka. Nyulu wawu yurra nyubun-nyubunku balkawanka.

Ngana Godumu bama yalaku. ³⁴ Yurra murumari, meetingmanka churchmunbu, jalbu-jalbu jankaku bundarika. Jana kari balka, kari majamaka. Godundumundu kabanda yalaku balkal. ³⁵ Kaki jana kukuku binalmanka, jana janawunbu bayanba dunyundu babajika.

Dunyangku nyungundu yinya kuku milkangabungada. Kaki jalbungku churchmunbu balkal, nyulu kanbal murru-kaday-manil.

³⁶ Yurra nguba balu yurrangarr jakalbamunku Godumu kuku balkan. Balu nyungu kuku yurrandaku kadan. Kari. Yala kari. ³⁷ Yurranda kanbalba nguba milkanga kadan, “Ngayu kuku manin Godundumun, kanbalba balkanka.” Nguba yunduku balkal, “Ngayu junkurr manin Godundumun, kanbal helpimbunganka.” Kaki yalaku bunday, yundu binalmaka Majangka Jesusangka yanyu kuku ngaykundu dajinkuda. ³⁸ Kaki bama yinyaynka binal kari, nyungun bayja.

³⁹ Yala, yurra, wawumaka Godumu kuku balkanka. Yindu kari kiri, balkanka kukubu walu-yinduynju, God buyaymaninka. ⁴⁰ Nyubun-nyubunynjaku balka, kari murubuku. Kaki yurra murumari meetingmanka churchmunbu, junkaynjaku balka, mumbarabuku.

15

Jesus Christ juranman baja yarkinmun.

¹ Yurra jawun-karra, ngayu yurranda balkanka baja kuku ngulkurr ngayu yurranda balkan. Yurra yinyayanda kukungu ngulkurrbu milka-janan. Yurra junkurr-janan, yinyaynka kukuku ngulkurrku. ² Kaki yurra yinyayanda kukungu ngulkurrbu milka-janay, and kari warmbil, Godungku yurrarin juran-bungal. Yamba kanbalda nguba yinya kuku bawan. Jana

wumbabuku nyajin, Godungku jananin kari juran-bungal.

³ Ngayu yanyu kuku manin Godundumun, yurranda balkanda. Yanyu kuku jirray bajaku. Christ wulan, buyun-buyun nganandamun kidanka, yala Godundumundu kabanda balkan. ⁴ Jana nyungun yarkin nandan. Warngku kulurman nyulu juranman baja. Jana ngadiku Godundumunbu kabanba yinyaynka balkan. ⁵ Nyulu nguwimal milbijin Peteranda, yinyamun nguwimal milbijin baja kanbalba jawun-karranda 12-balanda. ⁶ Yinyamun nyulu nguwimal milbijin baja jawun-karranda wubulbu, 500-balanda. Kanbal yinyarrin juranku bundandarida, yamba kanbal wularinda. ⁷ Yinyamun nyulu nguwimal milbijin Jamesanda, yinyamun bamanda nyulu kukuji yungan, apostle-karranda.

⁸ Nyulu wangkar-wangkar heavenba dakan. Wawu yinyamun nyulu ngaykundu nguwimal milbijin. Yinyamun nyulu kari nguwimal milbijin baja. ⁹ Ngayu apostlekuda, Jesusangka nganya yunganya. Yamba ngayu jarra buban kanbalka. Ngayu jarra buban, ngadiku ngayu kuli jirray dajinya Godundumunbu bamanda. ¹⁰ Yamba God manun-manunman ngaykunku. Nyulu nganya juran-bungan, jirakal-bungan, walu-yindu-bungan. Nyulu nganya walu-yindu-bunganya, ngayu nyungu work yaykarrda bajaku balkan-balkal, jarra yaykarr kanbalka. Yamba ngayuku kari. Ngalinku, God, ngayu. Nyulu manun-manunman ngaykunku,

junkurr ngayku dajin, ngayu nyungu work nyunguwundu junkurrdu balkanka. Yinyamundu ngalinku nyungu work balkal. ¹¹ Yurra Godumu kuku nyajin. Nguba ngaykundumun, nguba kanbalandamun. Yalada. Yurra nyajinkuda, Godundu mambarrijinkuda.

Godungku ngananin bama juran-bungal baja yarkinmun.

¹² Nganjin yurranda balkan, Godungku Christ juran-bungan baja yarkinmun. Yamba yurra kanbalda wadu-wadu balkal-balkal Godungku bama kari juran-bungal baja. Wanyurrinku yurra yala balkal? ¹³ Kari. Godumu bama kari juranmanyaku, Christ kari juranmanyaku, yamba nyulu juranmankuda. ¹⁴ Godungku Christ kari juran-bunganyaku, nganjin wumbabuku Godumu kuku balkanyaku, yurra Godundu wumbaku mambarrijinyaku. ¹⁵ Godungku bama kari juran-bunganyaku, nganjin jurrilmanyaku, nganjin balkanya nyulu Christ juran-bungan baja yarkinmun. Yamba nganjin kari jurrilman. ¹⁶ Godungku bama kari juran-bunganyaku, nyulu Christ kari juran-bunganyaku. ¹⁷ Godungku Christ kari juran-bunganyaku, yurra Godundu wumbaku mambarrijinyaku, Godungku buyun-buyun kari kidanyaku yurrandamun. Yamba Godungku kidankuda. ¹⁸ Yala bama Christian-Christian wularinya? Godungku bama kari juran-bunganyaku, jana kari wuljaljiku juranku heavenba bundanyaku. ¹⁹ Godungku ngananin

bubunguku nganga kujinyaku, bama yindu-yindu ngananka jiba-badinyaku. Yamba nyulu ngananin yalarrku ngulkurrduku kujilkuda heavenba.

²⁰ Godungku Christ juran-bungankuda. Godungku nyungunngurr juran-bungan. Yinyamundu nyulu ngananin milbin nyulu ngananin yalarrku juran-bungal baja. ²¹ Ngadi bajaku Adam bama jakalbamun. Nyulu buyunmanya, yinyaynka nyulu wulan. Nyulu wulanya, bama wubulku wulay. Yamba Jesus kadan, nyulu yalarrku bama. Nyulu juranmanya baja, bama juranmal baja. ²² Adam buyunman, wulan. Bama wubulku nyungundumun kadanya, jana yalarrku wulay. Yamba Christ juranman baja. Kaki bama Christanji kunamal, jana yalarrku juranmal baja. ²³ Wubulku right time juranmal baja. Godungku Christngarr juran-bungan. Christ juma bubungu kaday baja, Godungku ngananin nyungu bama wubulku juran-bungal baja. ²⁴ Wawu yinyamun bubu kunbay. Yala-yalabi Jesus Christangka maja-maja wubulku, dubu-dubu wubulku buyun-damal, jana nyungunku wawu-karimanya. Jesus Christangka nyungu bama Nganjananda Godundu dajilda, Godungku ngananin ngulkurrduku kujinka. ²⁵ Jesus Maja jirraymalkuda. Bama Jesusanka wawu kari, Godungku jananin buyundamalarrku, Jesus jananka majamalarrku. Jesus Maja jirraymal until Godungku jananin buyundamanyamunku. Yinya yala Godungku jananin bubungu yijarril, Jesusangka nyarrinka. ²⁶ Jesus Maja jirraykuda. Yinyamun nyulu nyungu bama

kari mambarril wulanka. Bama kari wulay baja, wuljaljiku juranku bunday. ²⁷ Godumu kuku yalaku;

“Godungku Jesus maja-bungankuda, wubulkuku, bamanka wubulkuku, dubunku wubulkuku, bubuk, jirika, wubulkuku.”

Jesus Maja jirraykuda. Yamba ngana binal nyulu kari maja Godunku, Godungkuku Jesus maja-bunganya. ²⁸ Godungku Jesus Christ wubulkuku maja-bungal, yinyamun Jesus nyuluku Godundu mambarrijida. Nyulu Godundu mambarriji, God Maja jirraymanka wubulkuku, bubuk, angel-angelanka, kijanka, wungaraka, ngananka, bamanka nyunguwunku.

²⁹ Yala bama banabu dukul-damajin jawunyunku wulanya? Jananga jawun wulanjiku, kari banabu dukul-damajin. Yinyaynka jana banabu dukul-damajin jawunyunku. Kaki bama kari juranmanyaku, jana wumbaku banabu dukul-damajinyaku.

³⁰ Yala ngayu? Jana kuli-bakangka nganya yarkinkaku kuninka, ngayu Jesusamu kuku balkanya. Bama kari juranmanyaku, ngayu kari Jesusamu kuku balkanyaku. ³¹ Yurra,

ngayu manubajabuku balkal, jana warngku yindu-yindu nganya yarkinkaku kuninka. Jesus Christ ngananga majakuda, yinyaynka ngayu yurranka wawurr-wawurrmaniji. Yinyaynka ngayu yurranda manubajabuku balkan.

³² Ngayu townbuku Ephesusku, jana kuli jirray ngaykundu dajin. Jana kulijikuda. Yamba bama kari juranmanyaku, ngayu jananka kuli-

bakanka wumbaku junkurr-jananyaku. Bama kari juranmanyaku, ngayu janangan kuli-baka kari munabuku binal-bunganyaku. Bamangka kanbalda wunkunyunku kari milkabu wukurriil. Jana God bayjal, janaku milkabu wukurriil. Jana yala balkal, “Ngana mayi jirray nukalda, kamu-kamu-bakamalda. Ngana juma wulayda, kunbayarrkukuda.”

³³ Kari. Yala kari. Yinya kuku bawa. Milka-janay. Bama nguba muruku bunday bamanji wadu-wadubuku milkabu wukurriil. Nyulu juma yalarrku wadu-wadumal. Jana wadu-wadubuku milkabu manil, jana balu bama kari juranmal baja yarkinmun. Kari. Bama juranmalkuda.

³⁴ Yurra, dukul-ngulkurrku bunday. Kiru milka-nga kuji. Kari buyunmaka baja. Yurra kanbal Godunku binal kari. Yinyaynka yurra murru-kadaykuda.

Ngana juranmal baja, bangkarr walu-yindumalkuda.

³⁵ Bamangka nyubunyinja nguba warmbil, nyulu nguba babaji, “Godungku wanjarr bama juran-bungal yarkinmun? Wawu juranmanya-mun, bama bangkarr wanjarr nyajiji?” ³⁶ Yinya kiru-kari, yinyaynka babajinka. Diburr milkabu wukurrika. Bamangka diburr nandal gardenba. Jurrbu wandilda, dakalda, yalbaymalda. Yala diburr? Yinya diburr yamba-karimalkuda.

³⁷ Bamangka diburrku nandal, nguba diburr corn, nguba diburr walu-yindu. Nyulu diburrku nandal, juku mayiji kari nandal. ³⁸ Bamangka diburr nandal, Godungku jurrbu yalbay-bungal,

yinyamun diburrmun. Bamangka diburr waluyindu waluyindu nandal, jurrbu waluyindu waluyindu dakari, mayi waluyindu waluyindu balkaji. Mayi corn balkaji diburrmun cornmun, mayi pawpaw balkaji diburrmun pawpawmun, yalaku.

³⁹ Bangkarr waluyindu waluyindu, bamamu, dikalamu, kuyumu, kadaramu. Bangkarr waluyindu waluyindukuda.

⁴⁰ Jana angel-angel waluyindu bamanka bangkarrka. Angel-angel ngulkurr jirika, bamamu bangkarr ngulkurr bubuk. ⁴¹ Wungar ngulkurr, waluyindu. Kija ngulkurr, waluyindu. Dawar ngulkurr, waluyindu. Dawar wubulku waluyindu waluyindu.

⁴² Yinya yala bama juranmal baja. Jana waluyindumal. Bama bunday. Yinyamun nyulu wulay, bangkarr kabumalda. Wawu wulanyamun, nyulu juranmal baja, bangkarr waluyindu. Yinya bangkarr wuljaljiku juranku bunday, kari bambaymal, kari wulay baja. ⁴³ Yarkin juljalba kabumal, kimamal. Yamba wawu juranmanyamun, ngananga bangkarr junkurrji bajaku, ngulkurr bajaku. ⁴⁴ Ngana yalaymba bubungu juranku bundari, bangkarrji. Ngana wulari, jana bangkarr nandal juljalba. Godungku ngananin juran-bungal baja, bangkarr waluyindu ngananga dajilda. Ngana bangkarrji bundarinya bubungu, ngana yalarrku bangkarrji heavenba bundari. Yamba yinya bangkarr waluyindumal. ⁴⁵ Yinya manubajakuda, Godumu kuku yalaku:

“Godungku yinya dingkar Adamngarr balkan, juran-bungan.”

Wawu yinyamun yindu kadan, Jesus, nyulu yala Adam yindu. Nyulu bama juran-bungal, jana wuljaljiku jiringa bundarinka.⁴⁶ Ngana yalaymba bubungurr bundari bangkarrji yanyunji. Juma ngana jiringa bundari bangkarrji waluyindunji.⁴⁷ Bama jakalbamun Adamngarr. Nyulu bubumun, Godungku nyungun balkan bubumun. Juma yindu kadan, nyulu Jesus. Nyulu yala Adam yindu. Yamba nyulu wangkar-wangkarmun kadan, heavenmun.⁴⁸⁻⁴⁹ Yinya bama bubumun buyunman. Ngana bama wubulku nyungundumun kadarin, yalarrku buyunmarin. Ngananga bangkarr yala nyungu bangkarr. Nyulu bubumun, yamba Jesus heavenmun. Kaki ngana Jesusanda mambarriji, ngana yala Jesusmalda, heavenmunku. Wawu juranmanyamun, Jesusamu bangkarr waluyinduman. Ngana yalarrku. Wawu juranmanyamun, ngananga bangkarr waluyindumari.

⁵⁰ Yurra, ngayu yanyu yurranda balkanka. Ngana bangkarrji, mulaji, bubuk. Yanyu bangkarr juma wulay, kabumalda. Ngana yalaku kari jiringa bundari yinyaymba Godungku nyungu jawun-karra ngulkurrduku kujinka. Yala kari. Ngana bangkarr waluyindu manil, bundarinka Godunji. Yinya bangkarr waluyindu, kari wulay, kari kabumal.

⁵¹ Milka-janay. Ngayu yurranda kuku yindu balkalda. Godungku yinya kuku jakalbaku

kari balkan bamanda. Yinya kuku yalaku: Ngana kanbal kari wulay, yamba ngana wubulduku bangkarr walu-yindu manil. ⁵² Godungku ngananin bangkarr walu-yindu-bungal, jinbal-daku, yala miyil jimbalku nandaji. Timeda yanyu bubu kunbanka, angelangka horn wulm-barril. Godungku ngananin bangkarr jinbal-daku walu-yindu-bungal. Godumu bama wularinya, nyulu jananin juran-bungal. Jana kari wulari baja. Nyulu ngananin wubulku bangkarr walu-yindu-bungal. ⁵³ Godungku yalaku balka-lkuda. Nyulu bangkarr walu-yindu-bungalkuda. Ngananga bangkarr yalaymba wulay, kabumal, yamba ngananga bangkarr walu-yindu kari wulari. ⁵⁴ Ngana juma bangkarr walu-yindumal, juma kari wulari baja. Yala-yala Godumu kuku manubajamalda. Nyungu kuku yalaku:

“Bama kari wulari baja, wuljaljiku juranku bundari. Yinyamun jana wuljaljiku wawurr-wawurrmalkuda. ⁵⁵ Jana karida yinyilmal baja wularinka. Bama kari wulari baja, wuljaljiku juranku bundari, wawurr-wawurrku.”

Godungku yinya yalaman. ⁵⁶ Kaki bamangka Mosesamu law buyun-damal, jananga wawu buyunmalkuda. Ngana Mosesandamunku lawmunku binalkuda. Ngana binalmanya, ngana wawuji buyunjiku bundandari. Kaki bama wawuji buyunjiku wulari, Godungku jananin buyun-damal. Yinyaynka bama yinyilji wulari. ⁵⁷ Kari. Maja Jesus Christ kadan, buyun-buyun kidanka nganandamun wawumun. Yinyaynka ngana wawuji dayirrijiku wulari. Yinyaynka

ngana kari yinyilji, wularinka. Yinyaynka ngana God buyay-maninka, thankim-bunganka.

⁵⁸ Yinyaynka munamaka, Godumu work balkanka. Nyungu work junkurr-murubuku balka. Nyungun kari bawa, kari kulbajika. Nyungun junkurr-murubuku wukurrika, munabuku. Ngana binalkuda, ngana nyungunku kari wumbabuku balkal, nyungu work.

16

Yanyu kuku dajinka Godundumunbu bamanga.

¹ Ngayu yurranda balkalda moneyka yurra mujanka, Godundumunbu bamanga yunganka townbu Jerusalem. Jana junkayku bundari, yamba money-kariku yalaku bundari. Ngayu ngadiku yalarrku yinya kuku balkan bamanda Godundumunbu bubungu Galatia. ² Every Sunday yurra wubulduku kanbal money jananga kuji. Kaki bamangka money jirray manil, nyulu jirray jananga kuji. Kaki bamangka money buban manil, nyulu buban jananga kuji. Yinya money kuji, yanday-bunganka, ngayu kadanya-munku. Ngayu kaday, yinya money readyda, yunganka. ³ Yurra bama kulur wangkanika, yinya money wundinka townbu Jerusalem. Kaki ngayu yurranda kaday, ngayu letter balkal, janANJI yunganka. ⁴ Kaki ngulkurr, ngayu janANJI dungay.

Ngayu yurranda kaday.

⁵ Ngayu bububurr Macedoniamundurr dunganka. Yinyamun ngayu yurranda kaday.

⁶ Ngayu yurrANJI bundayda, nguba buluru,

nguba kari. Yinyamun yurra nganya helpim-bungal, dunganka baja. ⁷ Ngayu yurranji ngadingka bundanka, kari jinbalku dunganka baja. Kaki Maja Jesus wawubu, ngayu ngadingka yurranji bunday baja.

⁸ Ngayu yalaymba townbu Ephesus bunday until holiday Pentecost kadanyamunku. ⁹ Bamangka wubuldu yalaymba wawu Godumu kuku nyajinka. Yinyaynka ngayu jananda must balkada. Yamba kanbalda bamangka nganya kirin balkanya. Jana yalarrku bama kirin nganya nyajinya. Kari. Ngayu balkalkuda, bamangka nyajinka kukuku Jesusanka.

¹⁰ Kaki Timothy yurranda kaday, nyungun wawurr-wawurrduku kuji. Nyulu Godumu work balkan-balkal yala ngayu. ¹¹ Nyungun kari bayja. Kari yalamaka, "Nyulu wumbaku kadan, kari ngulkurrku workmaniji Jesusanda." Kari. Yala kari. Nyulu yurranjida, nyungun wawurr-wawurrduku helpim-bunga, nyulu ngaykundu wawurr-wawurrku kadanka baja. Ngayu janandin kujin-kujil, Timothy, kanbal nyungunji kadari.

¹² Nyulu Apollos ngananga jawun. Ngayu nyungundu junkurr-murubuku balkan yurranda dunganka, jawunyunji kanbalanji, yamba nyulu wawu kari. Nyungundu juma nguba milkanga kaday, dunganka.

Ngayu yanyu kuku yalarrku dajil yurranda.

¹³ Yurra, mumbarku bundarika. Dubungku yurranin milka-bakanji yurra buyunmanka. Jesusanda milka-janay, nyungun kari warmbi.

Jesusku munabuku wukurrika, junkurr-murubuku. ¹⁴ Yindu-yinduynku wawumaka, kari kunbay. Balka wawumanya.

¹⁵ Yurra binal Stephanasanka, nyunguwunku jawun-karranka. Janangarr bubungu Greece Godundu mambarrijin. Jana Godumu bama kanbal wawurr-wawurrduku helpim-bungan-bungal. ¹⁶ Jana ngulkurr, junkayku bundari. Milka-janay jananda, bamanda yala jana. Kaki bama ngulkurrku workmal Godunku, jananda yalarrku milka-janay.

¹⁷ Jana Stephanas, Fortunatus, Achaicus, jana kadarin, ngayu wawurr-wawurrmaynda. Ngayu wawu jirray yurraninku nyajinka, yamba ngayu wawurr-wawurrmanijin, jana kadarinya. ¹⁸ Jana nganya wawurr-wawurr-bungan, yala jana yurranin wawurr-wawurr-bungan. Jana ngulkurr ngananka. Ngana milka-janaykuda jananda, bamanda yala jana.

¹⁹ Godundumundu bamangka bubungu Asia ngaykundu balkan yurranda balkanka jana greetings yunganka. Jana, Aquila, Priscilla, Godumu bama bulawunbu bayanba meetingmal, jana yurranka wawu. Jana yalarrku yurranda greetings yungal. ²⁰ Godundumundu bamangka wubulduku yalaymba ngaykundu balkan, yurranda balkanka jana yurranda greetings yungal. Kaki yurra meetingmal, yindu-yinduynku wawumaka, mara bulngawaka, wawumanya.

²¹ Ngayu dingkaranda yinduymbu balkan yanyu kaban balkanka. Ngayu nyungundu balkan, nyulu yalaku kabanba balkan. Yamba ngayuku yanyu kuku kabanba balkal,

ngaykuwundu marabu. Ngayu yurranka wawu jirray.

²² Kaki bama Majanka Jesusanka wawu kari, Godungku jananin buyun-damalkuda. Maja Jesus, kaday.

²³ Ngayu wawu Majangka Jesusangka yurranin ngulkurrduku kujinka.

²⁴ Ngayu yurranka wawu jirray. Ngana wubulku Jesusamu bama, yala nyubunku. Yalakubada.

**Godumu Kuku
Portions of the Holy Bible in the Kuku-Yalanji
language of Australia**

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kuku Yalanji (Kuku-Yalanji)

Contributor: WBTA, World Home Bible League

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0dd90a3d-db09-5191-8e31-5c2a9e61dc93